

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ

વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૧૦૧૨/૨૦૧૪

સાથે

વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૧૬૧૨૫/૨૦૧૩

સાથે

વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૧૩૩૦/૨૦૧૩

સાથે

વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૧૮૬૭૮/૨૦૧૩

સાથે

વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૮૨૩૧/૨૦૧૪

સાથે

વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૮૨૩૪/૨૦૧૪

સાથે
વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૨૯૩૧/૨૦૧૪
સાથે
વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૯૧૦૭/૨૦૧૪
સાથે
વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૯૫૭૫/૨૦૧૪
સાથે
વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૯૯૦૯/૨૦૧૪

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ જયંત પટેલ

અને

માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ રાજેશ એચ. શુક્લા

=====

૧	શું સ્થાનિક સમાચારપત્રોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે?	હા.
---	---	-----

૨	રિપોર્ટર્સને સંદર્ભિત કરવાં કે નહિ?	હા.
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની ઉચિત નકલ જોવા માંગે છે?	ના.
૪	શું આ કેસમાં ભારતનું બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ આદેશના અર્થઘટને સંબંધિત કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે ?	ના.

=====

નીલ ઓઈલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ-ભાગીદારી પેઢી અને ૪ અરજદાર (ઓ)

વિરુદ્ધ

યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને ૧ સામાવાળા (ઓ)

ઉપસ્થિતિ :

એસ. સી. એ. નંબર ૧૦૧૨/૧૪:

શ્રી શક્તિ એસ. જાડેજા, અરજદાર (ઓ) નંબર ૧-૫ ના એડવોકેટ

શ્રી એસ. પી. મજમુદાર, અરજદાર (ઓ) નંબર ૧-૫ ના એડવોકેટ

સામાવાળા (ઓ) નંબર ૧ માટે સહાયક સોલિસિટર જનરલ શ્રી દેવાંગ વ્યાસ

માટે કેન્દ્રીય સરકારી એડવોકેટ શ્રી પાર્થ એચ. ભટ્ટ.

સામાવાળા (ઓ) નંબર ૨ માટે એડવોકેટ શ્રી જી. એમ. જોશી.

એસ. સી. એ. નંબર ૧૭૧૨૫/૧૩:

શ્રી વિશ્વાસ કે. શાહ, અરજદારો માટે એડવોકેટ નંબર ૧-૨

સામાવાળા નંબર ૨ માટે એડવોકેટ શ્રી બોમી એચ. સેથના.

ભારત સંઘ માટે કેન્દ્રીય સરકારી એડવોકેટ શ્રી પાર્થ એચ. ભટ્ટ.

એસ. સી. એ. નંબર ૧૩૩૦/૧૩:

શ્રી એન. વી. ગાંધી, અરજદાર નંબર ૧ ના એડવોકેટ

સામાવાળા નંબર ૧ માટે સહાયક સોલિસિટર જનરલ શ્રી દેવાંગ વ્યાસ માટે

કેન્દ્રીય સરકારી એડવોકેટ શ્રી પાર્થ એચ. ભટ્ટ.

સામાવાળા નંબર ૨ માટે એડવોકેટ શ્રી ઉમેશ એ ત્રિવેદી.

એસ. સી. એ. નંબર ૧૮૬૭૮/૧૩:

અરજદારો નંબર ૧-૨ માટે એડવોકેટ શ્રી વિલાવ કે ભાટીયા સાથે એડવોકેટ શ્રી

વિશ્વાસ કે શાહ.

સામાવાળા નંબર ૧ માટે સહાયક સોલિસિટર જનરલ શ્રી દેવાંગ વ્યાસ માટે

કેન્દ્રીય સરકારી એડવોકેટ શ્રી પાર્થ એચ. ભટ્ટ.

શ્રી વિશ્વાસ દવે, સામાવાળા નંબર ૨ ના એડવોકેટ

એસસીએ નંબર ૮૨૩૧/૧૪ & ૮૨૩૪/૧૪:

અરજદારો નંબર ૧-૩ માટે નાનાવટી એડવોકેટ્સ માટે શ્રી નિરાદ ડી બુચ.

સામાવાળા નંબર ૧ માટે સહાયક સોલિસિટર જનરલ શ્રી દેવાંગ વ્યાસ માટે કેન્દ્રીય સરકારી એડવોકેટ શ્રી પાર્થ એચ. ભટ્ટ.

સામાવાળા નંબર ૩ માટે એડવોકેટ શ્રી અમર ભટ્ટ સાથે વરિષ્ઠ એડવોકેટ શ્રી એસ. એન. સોપારકર,.

સામાવાળા નંબર ૨ માટે નાનાવટી એસોસીએટ્સના એડવોકેટ શ્રી કુતિક પરીખ સાથે એડવોકેટ શ્રી નંદીશ ચુડગર.

સામાવાળા નંબર ૪ માટે એજીપી શ્રી રાકેશ આર પટેલ.

એસ. સી. એ. નંબર ૨૯૩૧/૧૪:

અરજદાર નંબર ૧ માટે એડવોકેટ શ્રી વિશ્વાસ કે. શાહ.

સામાવાળા નંબર ૨ માટે નાનાવટી એસોસીએટ્સના એડવોકેટ શ્રી કુતિક પરીખ સાથે એડવોકેટ શ્રી નંદીશ ચુડગર.

ભારત સંઘ માટે કેન્દ્રીય સરકારી એડવોકેટ શ્રી પાર્થ એચ. ભટ્ટ.

એસ. સી. એ. નંબર ૯૧૦૭/૧૪:

અરજદાર નંબર ૧-૩ ના એડવોકેટ શ્રી ઉર્વેશ ગોર સાથે એડવોકેટ શ્રી માસૂમ કે શાહ.

સામાવાળા નંબર ૧ માટે સહાયક સોલિસિટર જનરલ શ્રી દેવાંગ વ્યાસ માટે કેન્દ્રીય સરકારી એડવોકેટ શ્રી પાર્થ એચ. ભટ્ટ.

સામાવાળા નંબર ૨ માટે નાનાવટી એસોસિએટ્સના એડવોકેટ શ્રી કુતિક પરીખ સાથે એડવોકેટ શ્રી નંદીશ ચુડગર.

સામાવાળા નંબર ૪-૫ માટે એજુપી શ્રી રાકેશ આર. પટેલ.

એસ. સી. એ. નંબર ૯૫૭૫/૧૪:

અરજદાર નંબર ૧ ના એડવોકેટ શ્રી ઉર્વેશ ગોર સાથે એડવોકેટ શ્રી માસૂમ કે શાહ.

ભારત સંઘ માટે કેન્દ્રીય સરકારી એડવોકેટ શ્રી પાર્થ એચ. ભટ્ટ.

સામાવાળા નંબર ૩-૫ માટે એજુપી શ્રી રાકેશ આર. પટેલ.

એસ. સી. એ. નંબર ૯૯૦૯/૧૪:

અરજદાર નંબર ૧-૧૧ માટે એડવોકેટ શ્રી વિશ્વાસ કે શાહ.

સામાવાળા નંબર ૨ માટે એડવોકેટ શ્રી જી. એમ. જોશી.

ભારત સંઘ માટે કેન્દ્રીય સરકારી એડવોકેટ શ્રી પાર્થ એચ. ભટ્ટ.

સામાવાળા નંબર ૩-૪ માટે એજુપી શ્રી રાકેશ આર. પટેલ.

=====

કોરમ:માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ જયંત પટેલ

અને

માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ રાજેશ એચ. શુક્લા

તારીખ:૨૪-૨૫/૦૬/૨૦૧૫

મૌખિક ચુકાદો

(પર: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ જયંત પટેલ)

૧. તમામ બાબતોની જેમ, વિચારણા માટે સામાન્ય પ્રશ્નો ઉભા થાય છે અને ધ્યાનમાં લેવા માટે વધુ કે ઓછા સામાન્ય પડકારો છે, તેઓ પર એક સાથે વિચાર કરવામાં આવી રહ્યો છે.

૨. એસ. સી. એ. નંબર ૧૦૧૨/૧૪ માં, શ્રી મજમુદારે શરૂઆતમાં રજૂઆત કરી હતી કે તેઓ કાયદાના અધિકારને પડકારવા માટે પેરા ૩૩ (એ) માં રાહત માટે આગ્રહ રાખતા નથી અને તેથી, ઉપરોક્ત પાસાને ધ્યાનમાં લેવાની જરૂર નથી અને તેમણે તેમનો કેસ પેરા ૩૩ (બી) માં વિનંતી કરવામાં

આવેલી રાહત સુધી મર્યાદિત રાખ્યો છે, જે પેટા-કલમ (iv) "બહુ-રાજ્ય સહકારી બેંક" પેટા-કલમ (આઈવીએ) દાખલ કર્યા પછી કલમ ૨ (સી) માં વિધાનસભા દ્વારા લાવવામાં આવેલા ૨૦૧૩ ના સુધારા નંબર ૧ ને પડકારવા સાથે સંબંધિત છે. નાણાકીય અસ્કયામતોના પુનર્ગઠન અને સુરક્ષા હિતના અમલીકરણ અધિનિયમ, ૨૦૦૨ (ત્યારબાદ તેને "પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમ" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) બંધારણના અધિકારક્ષેત્રથી બહાર છે અને મૂળથી જ રદબાતલ છે. અરજીમાં કરવામાં આવેલી અન્ય વિનંતીઓ ૨૦૧૩ના સુધારા નંબર ૧ની બંધારણીય માન્યતાને પડકારવા માટેની મુખ્ય વિનંતી પર આધારિત છે.

૩. સુધારાની બંધારણીય માન્યતાને પડકારવા માટે ખૂબ જ રાહત મેળવવા માટે એસ. સી. એ. નંબર ૧૬૧૨૫/૧૩ ને પસંદ કરવામાં આવ્યો છે અને વિનંતી કરવામાં આવેલી અન્ય રાહત ઉપરોક્ત સુધારાની બંધારણીય માન્યતાને મુખ્ય પડકારના આધારે પરિણામી રાહત તરીકે છે.

૪. એસ. સી. એ. નંબર ૧૩૩૦/૧૩ માં કેન્દ્ર સરકારના ૨૮.૦૧.૨૦૦૩ ના જાહેરનામાને પડકારેલ છે, જેમાં સહકારી બેંકોને કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમની કલમ ૨ (સી) (વી) હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરવામાં સામેલ કરવામાં આવી હતી. ઉપરોક્ત અરજીમાં, અમે રેકૉર્ડ કરી

શકીએ છીએ કે સામાવાળા નંબર ૨ બેંક વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે કોર્ટ સમક્ષ જાહેરાત કરી હતી કે અરજદાર દ્વારા પડકારવામાં આવેલ જાહેરનામું ૨૦૦૩નું છે અને સિક્યુરિટાઈઝેશન એક્ટ હેઠળની કાર્યવાહી બેંક દ્વારા ઉપરોક્ત જાહેરનામાના આધારે કરવામાં આવી હતી અને તેમણે વાજબી રીતે જાહેર કર્યું હતું કે પ્રશાસક, શ્રી ધકડી ગ્રુપ કો-ઓપરેટિવ કોટન-સીડ અને અન્યો વિરુદ્ધ ભારત સરકાર અને અન્યોના ૨૦૧૩ (૩) જી. એલ. આર. ૨૩૩૭માં નોંધાયેલા કેસમાં આ કોર્ટના નિર્ણયને ધ્યાનમાં રાખીને, સામાવાળા નંબર ૨ બેંક અધિનિયમ દ્વારા કરવામાં આવેલા સુધારા પહેલા સિક્યુરિટાઈઝેશન એક્ટ હેઠળ લેવામાં આવેલી કાર્યવાહીને આગળ વધારશે નહીં. ૨૦૧૩નો નંબર ૧.તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે પ્રશ્નમાં સુધારા દ્વારા, જેને અન્ય સંબંધિત અરજીઓમાં પડકારવામાં આવ્યો છે, બહુ-રાજ્ય સહકારી બેંકોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.તેથી, સુધારા અધિનિયમની બંધારણીય માન્યતા માટે આ કોર્ટ દ્વારા લેવામાં આવતા નિર્ણયને આધિન, આપો નિર્ણય સામાવાળા નંબર ૨ બેંકને પણ બંધનકર્તા રહેશે.આખરે, વર્તમાન બાબતોના સમાપન પર યોગ્ય આદેશ પસાર થઈ શકે છે.

પ. એસ. સી. એ. નંબર ૧૮૬૭૮/૧૩ ને સિક્યુરિટાઈઝેશન એક્ટ (આઈ. વી. એ.) ની કલમ ૨ (૧) (સી) ની જોગવાઈઓને પડકારવા માટે પસંદ

કરવામાં આવ્યો છે, જે સુધારા અધિનિયમ દ્વારા લાવવામાં આવી છે.પ્રાર્થના કરાયેલ અન્ય રાહત તેના પર આધારિત પરિણામી રાહત છે.

૬. એસસીએ નંબર ૮૨૩૧/૧૪ અને ૮૨૩૪/૧૪ ને સિક્યુરિટાઈઝેશન એક્ટની કલમ ૨ (૧) (સી) અને બેંકો અને નાણાકીય સંસ્થાઓ અધિનિયમ, ૧૯૯૩ (ત્યારબાદ "આર.ડી.ડી.બી. એક્ટ" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) ને કારણે દેવાની વસૂલાતની કલમ ૨ (ડી) (vi) ની બંધારણીય માન્યતાને પડકારવા માટે પસંદ કરવામાં આવ્યા છે. એવું નોંધવામાં આવે છે કે સહકારી બેંકોના વિલિનીકરણ માટે આર.બી.આઈ દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલી ૦૨.૦૨.૨૦૦૫ તારીખે બહાર પાડવામાં આવેલી માર્ગદર્શિકાને પડકારવા માટે કરવામાં આવેલી વિનંતી પર, વિદ્વતાપૂર્ણ વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે, આ કોર્ટના ચુકાદા પછી, સિક્યોરિટીકરણ અધિનિયમ તેમજ આર.ડી.ડી.બી. અધિનિયમની ઉપરોક્ત જોગવાઈઓની બંધારણીય માન્યતા પર બાબતોના વર્તમાન જૂથમાં, જો અરજદારોને આર.બી.આઈની માર્ગદર્શિકાને પડકારવા અને વિલિનીકરણના નિર્ણયને પડકારવા માટે અલગ અરજીને પસંદ કરવા માટે ઉતારી દેવામાં આવે, તો અરજદારોને કોઈ વાંધો નહીં હોય, પરંતુ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અરજી બાકી રહેલા અરજદારોને જે રક્ષણ

આપવામાં આવ્યું છે તે થોડા સમય માટે ચાલુ રાખવામાં આવે જેથી અરજદારો અલગ પસંદગી પસંદ કરી શકે. અરજી.

૭. સિક્યુરિટાઈઝેશન એક્ટની કલમ ૨ (૧) (સી) (આઈ. વી. એ.) અને આર.ડી.ડી.બી. એક્ટની કલમ ૨ (ડી) (વી. આઈ.) ની જોગવાઈઓને પડકારવા માટે એસ. સી. એ. નંબર ૨૯૩૧/૧૪ ને પ્રાધાન્ય આપવામાં આવ્યું છે. પ્રાર્થના કરાયેલ અન્ય રાહત ઉપરોક્ત મુખ્ય રાહત પર આધારિત પરિણામી રાહત છે.

૮. એસસીએ નંબર ૯૧૦૭/૧૪, ૯૫૭૫/૧૪ અને ૯૯૦૯/૧૪ માં, સિક્યુરિટાઈઝેશન એક્ટ અને આર.ડી.ડી.બી. એક્ટની જોગવાઈઓને જ પડકારવામાં આવી છે. અન્ય રાહત એ અરજીમાં વિનંતી કરાયેલ પરિણામી રાહત છે.

૯. અમે વિદ્વાન વકીલો શ્રી એસ. પી. મજમુદાર, શ્રી વિશ્વાસ કે. શાહ સાથે શ્રી વિલાવ કે. ભાટિયા, શ્રી એન. વી. ગાંધી, શ્રી એન. ડી. બુચ સાથે નાનાવતી વકીલો માટે, શ્રી માસૂમ કે. શાહ સાથે શ્રી ઉર્વેશ ગોર સાથે સંબંધિત બાબતોમાં અરજદારો માટે સાંભળ્યું છે અને અમે વિદ્વાન વકીલો શ્રી જી. એમ. જોશી, શ્રી બોમી સેઠના, શ્રી એસ. એન. સોપારકર, શ્રી

અમર ભટ્ટ સાથે વિદ્વાન વરિષ્ઠ એડવોકેટ, શ્રી ઉમેશ એ. ત્રિવેદી, શ્રી વિશ્વાસ એસ. દવે, શ્રી નંદીશ ચુડગર સાથે શ્રી ક્રિતિક પારિખ સાથે નાનાવતી એસોસિએટ્સ માટે, શ્રી રાકેશ પટેલ સાથે સાંભળ્યું છે. સંબંધિત બાબતોમાં સામાવાળાઓ માટે એ. જી. પી.સહાયક સોલિસિટર જનરલ શ્રી દેવાંગ વ્યાસના કેન્દ્ર સરકારના એડવોકેટ શ્રી પાર્થ ભટ્ટ તમામ બાબતોમાં ભારત સરકાર વતી હાજર થાય છે.

૧૦. અમે અરજીઓના અંતિમ નિકાલ માટે બંને પક્ષોના વિદ્વાન એડવોકેટને સાંભળ્યા છે.

૧. અમે રેકૉર્ડ કરી શકીએ છીએ કે તમામ અરજીઓ સંબંધિત અરજદારો દ્વારા ઉપરોક્ત બંધારણીય માન્યતાને પડકારવા માટે પસંદ કરવામાં આવે છે, બંને જોગવાઈઓ સંબંધિત સામાવાળા બેંકના ઉધાર લેનાર અથવા તેમાં બાંયધરી આપનાર તરીકેની ક્ષમતામાં, કેસ હોઈ શકે છે. જેમ કે ઉપરોક્ત બંને પાસાઓ બાબતોના વર્તમાન જૂથની વિચારણા માટે વધુ સુસંગત નથી અને ખાસ કરીને સંબંધિત કાયદાની બંધારણીય માન્યતાની તપાસ કરવા માટે, અમને એવું લાગતું નથી કે ઉપરોક્ત પાસાઓ પર વધુ ચર્ચાની જરૂર પડી શકે છે.

૨. દલીલને યોગ્ય રીતે સમજવા માટે, અમે સંબંધિત વૈધાનિક જોગવાઈનું પુનઃઉત્પાદન કરી શકીએ છીએ.

પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમની કલમ ૨ (સી) નીચે મુજબ વાંચે છે:

“૨(સી) "બેંક" નો અર્થ થાય છે –

(i) બેંકિંગ કંપની; અથવા

(ii) અનુરૂપ નવી બેંક; અથવા

(iii) ભારતીય સ્ટેટ બેંક; અથવા

(iv) સહાયક બેંક; અથવા

(iva) બહુ-રાજ્ય સહકારી બેંક; અથવા]

(v) એવી અન્ય બેંક કે જેને કેન્દ્ર સરકાર આ કાયદાના હેતુઓ માટે જાહેરનામા દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરી શકે છે;

તે નોંધવામાં આવી શકે છે કે ઉપરોક્ત જોગવાઈનો મોટો ભાગ સુધારા અધિનિયમ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવ્યો છે.

આર.ડી.ડી.બી. અધિનિયમની કલમ ૨ (ડી) નીચે મુજબ વાંચે છે:

(ડી) "બેંકો" નો અર્થ થાય છે –

- (i) બેંકિંગ કંપની;
- (ii) અનુરૂપ નવી બેંક;
- (iii) ભારતીય સ્ટેટ બેંક;
- (iv) સહાયક બેંક; અથવા
- (v) પ્રાદેશિક ગ્રામીણ બેંક;
- (vi) બહુ-રાજ્ય સહકારી બેંક;

ઉપરોક્ત ઉદ્દેશિત બોલ્ડ અક્ષરનો ભાગ સુધારણા અધિનિયમ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવે છે.

પૃષ્ઠભૂમિ

૩. બેંકો અને નાણાકીય સંસ્થાઓના દેવાના ઝડપી ચુકાદા અને નિયમન માટે ટ્રિબ્યુનલની સ્થાપના કરવા માટે વર્ષ ૧૯૯૩માં આર.ડી.ડી.બી. કાયદો ઘડવામાં આવ્યો હતો.આર.ડી.ડી.બી. અધિનિયમ લાગુ થયા પહેલા, જો બેંકો અને નાણાકીય સંસ્થાઓએ તેના દેવાદારો પાસેથી નાણાં વસૂલવા હોય, તો તેમણે યોગ્ય દીવાની કોર્ટમાં દીવાની દાવાની કાર્યવાહીનો આશરો લેવો પડતો હતો.જો કે, આર.ડી.ડી.બી. અધિનિયમ દ્વારા, ઉપરોક્ત

અધિનિયમ અનુસાર સ્થાપિત ટ્રિબ્યુનલને વિશિષ્ટ અધિકારક્ષેત્ર પ્રદાન કરતી એક અલગ પદ્ધતિ પ્રદાન કરવામાં આવી હતી. દેખીતી રીતે, તેનો હેતુ બેંકો અને નાણાકીય સંસ્થાઓ દ્વારા વસૂલ કરી શકાય તેવા નાણાંની ઝડપી અને ઝડપી વસૂલાતને સક્ષમ બનાવવાનો હતો. સંશોધન અધિનિયમ પહેલા, આર.ડી.ડી.બી. અધિનિયમની કલમ ૨ (ડી) માં જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી કે બેંકનો અર્થ થાય છે—(i) એક બેંકિંગ કંપની (ii) અનુરૂપ નવી બેંક (iii) ભારતીય સ્ટેટ બેંક (iv) એક સહાયક બેંક અથવા (v) એક પ્રાદેશિક ગ્રામીણ બેંક. કોઈ પણ સહકારી બેંકનો સ્પષ્ટ સમાવેશ કરવામાં આવ્યો ન હતો, બહુ-રાજ્ય સહકારી બેંકનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો ન હતો. આર.ડી.ડી.બી. અધિનિયમની કલમ ૨ (ઈ) માં જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે "બેંકિંગ કંપની" નો અર્થ બેંકિંગ નિયમન અધિનિયમ, ૧૯૪૯ (ત્યારબાદ "બી. આર. અધિનિયમ" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) ની કલમ ૫ ની કલમ (સી) માં તેને સોંપવામાં આવ્યો છે તે જ હશે.

૪. ઉપરોક્ત આર.ડી.ડી.બી. કાયદો અમલમાં આવ્યા પછી, એ સમજાયું કે બેંકો અને નાણાકીય સંસ્થાઓને નુકસાનની વસૂલાત કરવા અને નોન-પરફોર્મિંગ એસેટ્સના સ્તરને ઘટાડવા માટે સક્ષમ બનાવવા માટે વધારાના પગલાં લેવાની જરૂર હતી અને તે કોર્ટના હસ્તક્ષેપ વિના સુરક્ષા હિતની

પ્રાપ્તિ દ્વારા બાકી બેંકો અને નાણાકીય સંસ્થાઓની વસૂલાતને ઝડપી બનાવવા અને અસ્કયામતોના સુરક્ષા માટે કાનૂની માળખું પ્રદાન કરવા માટે સંસદ દ્વારા સુરક્ષા કાયદો ઘડવામાં આવ્યો હતો.

૫. શરૂઆતમાં, સેક્શન ૨ (૧) (સી) સિક્યુરિટાઈઝેશન એક્ટ હેઠળ બેંક શબ્દની વ્યાખ્યા પૂરી પાડે છે, જેમાં (i) બેંકિંગ કંપની (ii) અનુરૂપ નવી બેંક (iii) સ્ટેટ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા (iv) સહાયક બેંક (v) એવી અન્ય બેંકનો સમાવેશ થાય છે, જેને કેન્દ્ર સરકાર ઉપરોક્ત હેતુ માટે સૂચના દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરી શકે છે.સંબંધિત પાસું એ છે કે કાયદાની સ્પષ્ટ જોગવાઈ દ્વારા, બહુ-રાજ્ય સહકારી બેંકનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો ન હતો.જો કે, કેન્દ્ર સરકારની તારીખ ૨૮/૦૧/૨૦૦૩ ની સૂચના દ્વારા, સહકારી બેંકોને કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા કલમ ૨ (૮) (v) હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરવા માટે નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવી હતી અને વધુમાં, આપવામાં આવેલ અર્થ બી. આર. અધિનિયમની કલમ પની કલમ (cchi) હેઠળ બેંક તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યો હતો.વર્ષ ૨૦૦૩ની જેમ, કેન્દ્ર સરકારના જાહેરનામાના આધારે, સહકારી બેંકોનો પણ સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો અને રાષ્ટ્રીયકૃત બેંકના અન્ય દેવાદારોએ આ કોર્ટ સમક્ષ વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૩૪૦૧/૦૩ અને આનુષંગિક બાબતો માટે મોટી સંખ્યામાં અરજીઓ દાખલ કરી હતી.એપેક્સ ઇલેક્ટ્રિકલ્સ લિમિટેડ અને અન્યો વિરુદ્ધ આઈ.

સી. આઈ. સી. આઈ. બેંક લિમિટેડના કિસ્સામાં, આકસ્મિક રીતે, ૨૦૦૩ (૨) જી. એલ. એચ. ૭૪૦માં નોંધાયેલા નિર્ણય અનુસાર અમારામાંથી એક (ન્યાયમૂર્તિ જયંત પટેલ) દ્વારા અરજીઓના તે જૂથનો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો.ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં, એક પડકાર એ હતો કે કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલ ૨૮/૦૧/૨૦૦૩ તારીખના જાહેરનામાની માન્યતા હતી જેમાં દલીલ કરવામાં આવી હતી કે જ્યાં સુધી સહકારી બેંકોનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી તે બંધારણની સત્તાઓથી બહાર છે કારણ કે તે રાજ્ય સૂચિની એન્ટ્રી નંબર ૩૨ હેઠળ આવે છે અને કેન્દ્રીય સૂચિની એન્ટ્રી ૪૩ અથવા એન્ટ્રી ૪૫ હેઠળ નહીં આવે.આ કોર્ટે ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં, ફરરા ૧૫ થી ૧૮ માં આ રીતે નિરીક્ષણ કર્યું હતું –

“૧૫. સહકારી બેંકોની કાર્યવાહીને પડકારતા અરજદારો વતી, એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે ભારત સરકારના નાણાં મંત્રાલય દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલ ૨૮-૧-૨૦૦૩ તારીખનું જાહેરનામું, અધિનિયમની કલમ ૨ની પેટા-કલમ ૧ની કલમ-C ની આઈટમ V હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરીને સહકારી બેંકને અધિનિયમ હેઠળ બેંક તરીકે નિર્દિષ્ટ કરવાની બંધારણની સત્તાઓથી દૂર છે, જ્યાં સુધી સહકારી બેંકોનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી

તે રાજ્ય સૂચિની એન્ટ્રી ૩૨ હેઠળ આવશે અને તે એન્ટ્રી ૪૩ હેઠળ અથવા કેન્દ્રીય સૂચિની એન્ટ્રી ૪૫ હેઠળ નહીં આવે.

૧૬. બીજી બાજુ, સહકારી બેંકો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે સહકારી બેંકો અન્યથા પણ બેંકિંગ રેગ્યુલેશન્સ એક્ટ હેઠળ આવરી લેવામાં આવી છે અને તેથી, સહકારી બેંકો, આવી સૂચનાની ગેરહાજરીમાં પણ, કાયદાની જોગવાઈઓનો ઉપયોગ કરી શકે છે કારણ કે તેઓ બેંકિંગ રેગ્યુલેશન્સ એક્ટની જોગવાઈઓ હેઠળ બેંકો તરીકે આવરી લેવામાં આવ્યા છે. સહકારી બેંકો વતી એ પણ રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે બેંકિંગના વ્યવહારને લગતી બાબતમાં લોનની વસૂલાતનો સમાવેશ થાય છે અને તેથી, જ્યારે લોનની વસૂલાત અથવા બેંકની બાકી રકમની વસૂલાત માટે પ્રક્રિયા પૂરી પાડવામાં આવે છે, ત્યારે તે એન્ટ્રી ૩૨ હેઠળની બાબત નથી, પરંતુ તે એન્ટ્રી ૪૫ હેઠળની બાબત છે.

ઉપરોક્ત દલીલની તપાસ દર્શાવે છે કે આ કાયદો અન્ય બાબતોની સાથે બેંક અથવા નાણાકીય સંસ્થાના સુરક્ષા હિતના અમલીકરણ માટેના હેતુ સાથે ઘડવામાં આવ્યો છે.એ. આઈ. આર. ૧૯૮૩

એસ. સી., ૯૩૭ માં નોંધાયેલા "દિલ્હી કલોથ એન્ડ જનરલ મિલ્સ કંપની લિમિટેડ વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા એન્ડ અનર્સ" ના કેસમાં સર્વોચ્ચ કોર્ટે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

"જ્યારે કોઈ કાયદાને આ આધાર પર આક્ષેપ કરવામાં આવે છે કે તે તેને ઘડનાર વિધાનસભાની સત્તાઓથી બહાર છે, ત્યારે કાયદાનું સાચું સ્વરૂપ શું છે તે નક્કી કરવું પડશે. તે કરવા માટે વ્યક્તિએ સંપૂર્ણ કાયદો, તેના ઉદ્દેશો અને તેની જોગવાઈઓના અવકાશ અને અસરને ધ્યાનમાં રાખવી જોઈએ. વિવાદને ઉકેલવા માટે જો તે નક્કી કરવું જરૂરી બને કે ત્રણ સૂચિમાં કઈ એન્ટ્રી માટે, કાયદો સંદર્ભિત છે, તો કોર્ટે તથ્ય અને સારનો સિદ્ધાંત વિકસાવ્યો છે. જો મૂળ અને સારમાં, કાયદો એક અથવા બીજી એન્ટ્રીમાં આવે છે, પરંતુ કાયદાના વિષય-વસ્તુનો અમુક ભાગ આકસ્મિક રીતે અતિક્રમણ કરે છે અને બીજી સૂચિ હેઠળ કોઈ ક્ષેત્રમાં પ્રવેશી શકે છે, તો તે તેની સંપૂર્ણતામાં માન્ય હોવું જોઈએ, ભલે તે આકસ્મિક રીતે તેની ક્ષમતાની બહારની બાબતો પર ખાઈ શકે.

૧૭. ઉપર ઉલ્લેખિત કાયદાના ઉદ્દેશોનું નિવેદન વધુ દર્શાવે છે કે આ કાયદો બેંકો અને નાણાકીય સંસ્થાઓને લાંબા ગાળાની

અસ્કયામતોની અનુભૂતિ કરવા, પ્રવાહિતાની સમસ્યાઓનું સંચાલન કરવા, એસેટ-લાયબિલિટી વચ્ચેની વિસંગતતા અને જામીનગીરીઓનો કબજો લેવા, તેમને વેચવા અને વસૂલાત અથવા પુનર્નિર્માણ માટેના પગલાં અપનાવીને બિનકાર્યક્ષમ અસ્કયામતોમાં ઘટાડો કરવાની સત્તાનો ઉપયોગ કરીને વસૂલાત કરવા માટે સક્ષમ બનાવવા માટે ઘડવામાં આવ્યો છે. આ સંબંધમાં, જો બેંકિંગ રેગ્યુલેશન એક્ટ (ત્યારબાદ "બીઆરએ" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) ની જોગવાઈઓની તપાસ કરવામાં આવે, તો કાયદાની કલમ ૫૬ના આધારે, બીઆરએની કેટલીક જોગવાઈઓ બેંકિંગ વ્યવસાયમાં કામ કરતી સહકારી મંડળીઓને લાગુ કરવામાં આવે છે. બી. આર. એ. ની કલમ ૧૮ જે સહકારી બેંકો માટે લાગુ કરવામાં આવી છે તે રોકડ અનામતની જાળવણીની જોગવાઈ કરે છે, સહકારી બેંક માટે લાગુ કલમ ૨૦ સહકારી બેંક દ્વારા લોન અને એડવાન્સિસ પર પ્રતિબંધની જોગવાઈ કરે છે, કલમ ૨૪ રોકડ બેલેન્સ અને અન્ય સિક્યોરિટીઝની જાળવણીની જોગવાઈ કરે છે, કલમ ૩૫ ભારતીય રિઝર્વ બેંક (આરબીઆઈ) દ્વારા નિરીક્ષણની જોગવાઈ કરે છે, કલમ ૩૫એ આરબીઆઈના નિર્દેશોની બંધનકર્તા અસરની જોગવાઈ કરે છે. તેથી, બી. આર. એ. ની કલમ ૫૬, અમુક

ફેરફારો સાથે, બી. આર. એ. ની જોગવાઈઓ સહકારી બેંકોને લાગુ પડે છે, મારા મતે, તે દર્શાવે છે કે બેંકિંગ કંપનીઓના વ્યવસાયને લગતી બી. આર. એ. ના ભાગ-૨ ની જોગવાઈઓ તમામ સહકારી બેંકોમાં ફેરફારો સાથે લાગુ કરવામાં આવી છે.તે કાયદેસર રીતે વિવાદિત ન હોઈ શકે કે સુરક્ષિત અસ્કયામતોની વસૂલાત દ્વારા લોનની વસૂલાત માટે પૂરી પાડવામાં આવેલી પદ્ધતિ અને તેના દ્વારા સહકારી બેંક દ્વારા બિનકાર્યક્ષમ અસ્કયામતોમાં ઘટાડો કરવાની રીત પૂરી પાડવી એ બેંકિંગ વ્યવસાય સાથે સંબંધિત બાબત નહીં હોય, કારણ કે બેંક એક સહકારી બેંક છે.બેંકિંગ વ્યવસાયના નિયમનને લગતા કાયદામાં, કુદરતી બાંધકામ દ્વારા, લોનની વસૂલાતની પદ્ધતિ અને રીત અને અસ્કયામતોની વસૂલાત અને બિનકાર્યક્ષમ અસ્કયામતો પણ સામેલ હશે અને તેથી તે અર્થઘટન કરવા માટે પૂરતું રહેશે નહીં કે સંસદને નિયમન અને સુરક્ષા હિતના અમલીકરણની પદ્ધતિ અને રીત પર કાયદો બનાવવાની કોઈ સત્તા નથી, જેમાં સહકારી બેંકો દ્વારા વસૂલાતનો પણ સમાવેશ થાય છે અને તે રાજ્ય સૂચિની એન્ટ્રી ૩૨ હેઠળ આવશે.જો કોઈ બાબત સહકારી મંડળીઓના સમાવેશ, નિયમો અને સમાપન સાથે સંબંધિત હોય, તો તે રાજ્ય સૂચિની એન્ટ્રી ૩૨ હેઠળ આવશે, પરંતુ સહકારી બેંક દ્વારા સુરક્ષિત અસ્કયામતોની

વસૂલાતનો ઉપાય પૂરો પાડતો કાયદો બેંકિંગને સ્પર્શે તેવો વિષય કહી શકાય.તે સારી રીતે નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે પ્રવેશને શક્ય તેટલું વ્યાપક અર્થઘટન આપવું જોઈએ અને મારા મતે, બેંકિંગમાં બેંકની વિવિધ પ્રવૃત્તિઓનો સમાવેશ થશે જેમ કે થાપણદારો પાસેથી નાણાં પ્રાપ્ત કરવા, લોનની જોગવાઈ, રોકડ અનામતની જાળવણી, અસ્કયામતો, લોનની વસૂલાત, સુરક્ષિત અસ્કયામતોની વસૂલાત, નાણાંની વસૂલાત દ્વારા બિન-કાર્યક્ષમ અસ્કયામતોમાં ઘટાડો વગેરે, વિવિધ વિષયો છે, જેને કેન્દ્રીય સૂચિની એન્ટ્રી જપ હેઠળ પ્રદાન કરવામાં આવેલી બેંકિંગને સ્પર્શતા કહી શકાય.

એવું રજૂ કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો હતો કે જો સહકારી બેંકની બાકી રકમની વસૂલાત સંબંધિત કાયદાને એન્ટ્રી જપ હેઠળ ગણવામાં આવે, તો તે કિસ્સામાં, ગુજરાત સહકારી મંડળી અધિનિયમની કલમ ૯૬ની જોગવાઈઓની માન્યતા પર સવાલ ઉઠાવી શકાય છે.મારે ઉપરોક્ત પાસાની તપાસ કરવાની જરૂર નથી કારણ કે ગુજરાત સહકારી મંડળી અધિનિયમની કલમ ૯૬ની માન્યતા ચકાસવા માટે આ કોર્ટ સમક્ષ આ મુદ્દો નથી, પરંતુ સુસંગત પાસું એ છે કે કાયદાની કલમ ૩૭ની જોગવાઈઓ

અનુસાર, કાયદાની જોગવાઈઓ અને તે હેઠળ બનાવેલા નિયમો વધુમાં છે અને હાલમાં અમલમાં રહેલા અન્ય કોઈ કાયદાનું અપમાન કરતા નથી અને તેથી, અન્યથા પણ કોઈ સંઘર્ષ નથી.વધુમાં, કાયદાની કલમ ૯૬ સોસાયટી અને તેના સભ્યો વચ્ચેના વિવાદોને ઉકેલવાની જોગવાઈ કરે છે અને આવી સોસાયટીઓ સહકારી બેંકો પણ ન હોઈ શકે.

૧૮. ૧૯૯૮ (૨) જી. એલ. આર., ૧૫૧૭માં નોંધાયેલા "ખેરાલુ નાગરિક સહકારી બેંક લિમિટેડ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય" ના કેસમાં આ કોર્ટની ખંડપીઠે આપેલા ચુકાદા પર અરજદારો વતી ઘણો ભરોસો મૂકવામાં આવ્યો હતો, જેમાં દલીલ કરવામાં આવી હતી કે આવી વસ્તુ સંપૂર્ણપણે રાજ્ય સૂચિની એન્ટ્રી ૩૨ હેઠળ આવે છે અને કેન્દ્રીય સૂચિની એન્ટ્રી ૪૫ હેઠળ નહીં આવે."ખેરાલુ નાગરિક સહકારી બેંક લિમિટેડ" (ઉપરોક્ત) કેસમાં, આ કોર્ટની ખંડપીઠે વિચારણા કરી હતી કે શું રાજ્ય વિધાનસભા સહકારી બેંક દ્વારા ચોક્કસ રોકાણ કરવા માટે સરકારની પરવાનગી મેળવવા માટેની જોગવાઈઓ કરી શકે છે કે કેમ.કોર્ટે સૂચિ-૧ની એન્ટ્રી ૪૩નું અર્થઘટન કર્યું હતું અને અવલોકન કર્યું હતું કે સહકારી મંડળીઓને કેન્દ્રીય સૂચિની એન્ટ્રી ૪૩માંથી બાકાત રાખવામાં આવી છે અને

તેથી તે રાજ્ય સૂચિની એન્ટ્રી ૩૨ હેઠળ આવશે.મારા મતે, "ખેરાલુ નાગરિક સહકારી બેંક" (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં નિર્ણયને એવું માનીને ન વાંચી શકાય કે સહકારી બેંકના બેંકિંગ વ્યવસાયને લગતી બાબત કેન્દ્રીય સૂચિની એન્ટ્રી ૪૫ હેઠળ નહીં આવે અને તેથી, ઉપરોક્ત ચુકાદો અરજદારોને કોઈ મદદરૂપ નથી.કાયદાની કલમ ૨ (૧) (સી) (વી) હેઠળની સત્તાનો ઉપયોગ કરીને કેન્દ્ર સરકારે વિવાદિત જાહેરનામા દ્વારા સહકારી બેંકોને બેંકની વ્યાખ્યામાં સામેલ કરી છે અને મારા મતે તે સંસદની કાયદાકીય ક્ષમતાના દાયરામાં છે અને ભારતના બંધારણ હેઠળની સત્તાઓથી બહાર હોવાનું ન કહી શકાય.આ જાહેરનામું ગૌણ કાયદો છે અને મુખ્ય કાયદાના કાયદાનો હેતુ બેંકો દ્વારા સુરક્ષિત અસ્કયામતોમાં સુરક્ષા હિતના નિયમન અને પ્રાપ્તિ માટેની પ્રક્રિયા પૂરી પાડવાનો છે અને જ્યારે કેન્દ્ર સરકારે તેના કાયદાકીય વિવેકમાં સહકારી બેંકોને સહકારી બેંકોના ક્ષેત્રમાં ઉદ્દેશ્ય પ્રાપ્ત કરવા માટે "બેંક" શબ્દની વ્યાખ્યામાં સામેલ કરવાનું યોગ્ય માન્યું છે, ત્યારે એવું કહી શકાતું નથી કે આક્ષેપિત જાહેરનામા મુજબ આવા ભાગ ગૌણ કાયદાનો છે જે કાયદાના અવકાશ અને મર્યાદાની બહાર છે અને તેથી, તે ૨૮-૧-૨૦૦૩ તારીખના જાહેરનામાની કાયદેસરતા અને માન્યતાને આ આધાર પર પડકાર આપે છે કે તે સંસદ અથવા

કેન્દ્ર સરકારની સત્તાઓ નિષ્ફળ જાય છે અને તેથી નકારી
કાઢવામાં આવે છે.”

૬. એવું પણ નોંધવામાં આવી શકે છે કે આ કોર્ટ સમક્ષ ઉપરોક્ત બાબતોની વિચારણા બાકી છે ત્યાં સુધી, સંપૂર્ણ રીતે પ્રતિભૂતિકરણ કાયદાની બંધારણીય માન્યતાને પણ મૂળ અરજી દ્વારા સર્વોચ્ચ કોર્ટ સમક્ષ પડકારવામાં આવી હતી અને અન્ય ઉચ્ચ અદાલતો સમક્ષ પણ અન્ય અરજીઓ દાખલ કરવામાં આવી હતી જેને બાદમાં સર્વોચ્ચ કોર્ટમાં સ્થાનાંતરિત કરવામાં આવી હતી. સર્વોચ્ચ કોર્ટે ૨૦૦૪ (૪) એસ. સી. સી. ૩૧૧માં નોંધાયેલા મરાડિયા કેમિકલ્સ લિમિટેડ વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્યોના કેસમાં તેના નિર્ણયમાં, કાયદાની વિવિધ જોગવાઈઓ પર વિચાર કર્યા પછી, કાયદાની કલમ ૧૭ની જોગવાઈઓ સિવાય સિક્યુરિટાઈઝેશન એક્ટની માન્યતાને સમર્થન આપ્યું હતું. અમે તૈયાર સંદર્ભ માટે, ફકરા ૮૦ થી ૮૩ પર ઉપરોક્ત ઉલ્લેખિત નિર્ણયમાં સર્વોચ્ચ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલ અંતિમ નિષ્કર્ષ કાઢી શકીએ છીએ, જે નીચે મુજબ છે:

“૮૦.વિચારણા હેઠળના કાયદા હેઠળ, અમે શોધી કાઢ્યું છે કે કાર્યવાહી કરતા પહેલા ૬૦ દિવસની નોટિસ આપવી જરૂરી છે અને

કાયદાની કલમ ૧૩ (૪) હેઠળ પગલાં લેવામાં આવ્યા પછી, કાયદાની કલમ ૧૭ હેઠળ ડેટ રિકવરી ટ્રિબ્યુનલનો સંપર્ક કરવા માટે એક પદ્ધતિ પ્રદાન કરવામાં આવી છે.ઉપરોક્ત નોંધાયેલી જોગવાઈઓ ઉધાર લેનારને અમુક વાજબી રક્ષણ આપવાના હેતુઓ માટે છે.ઉપરોક્ત પરિપ્રેક્ષ્યમાં આ બાબતને જોતાં, અમે શોધી કાઢીએ છીએ કે કાયદાની વિવિધ જોગવાઈઓમાંથી જે બહાર આવે છે તે નીચે મુજબ છે:-

૧. કલમ ૧૩ની પેટા-કલમ (૨) હેઠળ સુરક્ષિત લેણદાર પર કાયદાની કલમ ૧૩ની પેટા-કલમ (૪) હેઠળ પૂરા પાડવામાં આવેલ કોઈપણ પગલાં લેવા માટે આગળ વધતા પહેલાં ૬૦ દિવસની નોટિસ આપવાની ફરજ છે. નોટિસની સેવા પછી, જો ઉધાર લેનાર કોઈ વાંધો ઉઠાવે છે અથવા સુરક્ષિત લેણદારની વિચારણા માટે તથ્યો મૂકે છે, તો નોટિસના આવા જવાબને યોગ્ય રીતે ધ્યાનમાં લેવો જોઈએ અને વાંધાઓ સ્વીકાર ન કરવાના કારણો, ભલે તે ગમે તેટલા ટૂંકા હોય, તે ઉધાર લેનારને જણાવવા જોઈએ.આ નિષ્કર્ષના સંબંધમાં અમે ચુકાદાના અગાઉના ભાગમાં પહેલેથી જ ચર્ચા કરી છે.આ રીતે જણાવેલા કારણો માત્ર તે તબક્કે કાયદાની કલમ ૧૭ હેઠળ ડેટ રિકવરી

ટ્રિબ્યુનલનો સંપર્ક કરવાના કોઈ અધિકારને જન્મ આપ્યા વિના ઉધાર લેનારની માહિતી/જ્ઞાનના હેતુઓ માટે જ હશે.

૨. અગાઉ ચર્ચા કરવામાં આવી છે તેમ, કલમ ૧૩ની પેટા-કલમ (જ) હેઠળ લેવામાં આવેલા પગલાં અને મિલકતના વેચાણ/હરાજીની તારીખ પહેલાં, ઋણ લેનાર માટે ડેટ રિકવરી ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ કાયદાની કલમ ૧૭ હેઠળ અપીલ (અરજી) દાખલ કરવાની છૂટ રહેશે.

૩. કે ટ્રિબ્યુનલ તેની આનુષંગિક સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને કોઈપણ સ્ટે/વચગાળાનો આદેશ પસાર કરવાનો અધિકારક્ષેત્ર ધરાવશે, જે તેને લાગુ કરવા માટે યોગ્ય અને યોગ્ય લાગે તેવી શરતને આધિન રહેશે.

૪. આ વતી પહેલેથી જ થયેલી ચર્ચાને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે શોધી કાઢ્યું છે કે કાયદાની કલમ ૧૭ હેઠળ અપીલ (અરજી) પર વિચાર કરતા પહેલાં દાવો કરવામાં આવેલી રકમના ૭૫ ટકા જમા કરવાની જરૂરિયાત વાજબીતાના તમામ સિદ્ધાંતો સામે

દમનકારી, સખત અને મનસ્વી શરત છે.આવી શરત અમાન્ય છે અને તેને રદ કરવામાં આવે તેવી શક્યતા છે.

૫. આ ચુકાદામાં અગાઉ ચર્ચા કરવામાં આવી છે તેમ, આપણે જોઈએ છીએ કે કોર્ટના હસ્તક્ષેપ વિના લાગુ કરી શકાય તેવા ઇંગ્લિશ મોર્ગેજ સંબંધિત બાબતોમાં, સંકુચિત અવકાશમાં અને મર્યાદિત આધારો કે જેના પર તેઓ સ્વીકાર્ય છે તેના આધારે નાગરિક કોર્ટમાં દીવાની દાવો જાળવવા માટે તે ખુલ્લું રહેશે.

૮૧. ચુકાદામાં થયેલી ચર્ચા અને અગાઉના ફક્કરામાં સમાવિષ્ટ તારણો અને નિર્દેશોને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે માનીએ છીએ કે ઉધાર લેનારાઓને વ્યાજબી રીતે વાજબી સોદો મળશે અને ડેટ રિકવરી ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ આ બાબતનો ચુકાદો મેળવવાની તક મળશે.કેટલીક જોગવાઈઓની અસર કેટલાક દેવાદારો માટે થોડી કઠોર હોઈ શકે છે, પરંતુ તે આધાર પર કાયદાની વિવાદિત જોગવાઈઓને ગેરબંધારણીય ન કહી શકાય કારણ કે આ કાયદાનો ઉદ્દેશ એન. પી. એ. તરીકે જાહેર કરાયેલી બાકી રકમની ઝડપી વસૂલાત અને દેશના અર્થતંત્રના વિકાસ અને સામાન્ય રીતે લોકોના કલ્યાણમાં મદદ કરવા માટે મૂડી

પ્રવાહિતા અને સંસાધનોની વધુ સારી ઉપલબ્ધતા હાંસલ કરવાનો છે, જે જાહેર હિતને ટેકો આપશે.

૮૨. તેથી અમે, ઉપરના ફકરા ૮૦માં જે જોગવાઈ કરવામાં આવી છે તેને આધીન રહીને, કાયદાની કલમ ૧૭ની પેટા-કલમ (૨) સિવાય અધિનિયમ અને તેની જોગવાઈઓની માન્યતાને સમર્થન આપીએ છીએ, જેને ભારતના બંધારણની કલમ ૧૪ની સત્તાથી બહાર જાહેર કરવામાં આવી છે.

૮૩. અમે કેસ સાથે ભાગ લઈએ તે પહેલાં, અમે અવલોકન કરવા માંગીએ છીએ કે જ્યાં સુરક્ષિત લેણદારએ કાયદાની કલમ ૧૩ (જ) હેઠળ કાર્યવાહી કરી છે, આવા કિસ્સાઓમાં ઉધાર લેનારાઓ માટે કાયદાની કલમ ૧૭ હેઠળ અપીલ દાખલ કરવા માટે ખુલ્લું રહેશે.”

૧૬. એવું લાગે છે કે ત્યારબાદ, મહારાષ્ટ્ર રાજ્યમાં, આર.ડી.ડી.બી. અધિનિયમ હેઠળ સહકારી બેંકો અને બહુ-રાજ્ય સહકારી બેંકોને ઉપાયોની ઉપલબ્ધતા અંગે પ્રશ્ન ઊભો થયો હતો. બોમ્બેની ઉચ્ચ કોર્ટે એવો મત વ્યક્ત કર્યો હતો કે આ પ્રકારનો ઉપાય સહકારી બેંકો અને બહુ-રાજ્ય સહકારી બેંકો માટે ઉપલબ્ધ છે.આ બાબતોને સર્વોચ્ચ કોર્ટ સમક્ષ આગળ ધપાવવામાં આવી

હતી અને આ પ્રશ્નો સર્વોચ્ચ કોર્ટની મોટી બેન્ચને પણ મોકલવામાં આવ્યા હતા અને આખરે, ગ્રેટર બોમ્બે કોપના કેસમાં તેના નિર્ણયમાં સર્વોચ્ચ કોર્ટને મોકલવામાં આવ્યા હતા.બેંક લિમિટેડ વિરુદ્ધ યુનાઇટેડ ચાર્ન્ડ ટેક્સ (પી) લિમિટેડ અને અન્યોએ ૨૦૦૭ (૬) એસ. સી. સી. ૨૩૬માં અહેવાલ આપ્યો હતો, તેમણે ફરરા ૯૭ અને ૯૮માં આ પ્રશ્નનો જવાબ નીચે મુજબ આપ્યો હતો:

“૯૭. ઉપર જણાવેલા કારણો માટે અને સંબંધિત કાયદાઓ અને બંધારણની સાતમી અનુસૂચિની સૂચિ I ની એન્ટ્રી ૪૩,૪૪ અને ૪૫ અને સૂચિ II ની એન્ટ્રી ૩૨ ની જોગવાઈઓનું વ્યાપક અને અર્થપૂર્ણ અર્થઘટન અપનાવવા માટે, અમે નીચે આપેલા સંદર્ભનો જવાબ આપીએ છીએ:—

“મહારાષ્ટ્ર સહકારી મંડળી અધિનિયમ, ૧૯૬૦ [એમ. સી. એસ. અધિનિયમ, ૧૯૬૦]; આંધ્ર પ્રદેશ સહકારી મંડળી અધિનિયમ, ૧૯૬૪ [એ. પી. સી. એસ. અધિનિયમ, ૧૯૬૪]; અને બહુરાજ્ય સહકારી મંડળી અધિનિયમ, ૨૦૦૨ [એમ. એસ. સી. એસ. અધિનિયમ, ૨૦૦૨] હેઠળ સ્થાપિત સહકારી બેંકો બેંકિંગના વ્યવસાયનું વ્યવહાર કરતી હોય છે, જે બેંકિંગ નિયમન

અધિનિયમ, ૧૯૪૯ [બી. આર. અધિનિયમ] ની કલમ ૫ (સી) માં વ્યાખ્યાયિત "બેંકિંગ કંપની" ના અર્થમાં આવતી નથી.તેથી, બેંકો અને નાણાકીય સંસ્થાઓના દેવાની વસૂલાત અધિનિયમ, ૧૯૯૩ [આર. ડી. બી. અધિનિયમ] ની જોગવાઈઓ સંકલનના સિદ્ધાંતને લાગુ કરીને સહકારીઓ દ્વારા તેમના સભ્યો પાસેથી બાકી નીકળતી રકમની વસૂલાત માટે લાગુ પડતી નથી.

૯૮.સહકારી મંડળીઓના ક્ષેત્રને બંધારણની સાતમી અનુસૂચિની એન્ટ્રી ૪૫, લિસ્ટ I ના સંદર્ભમાં કેન્દ્રીય કાયદા દ્વારા આવરી લેવામાં આવ્યું હોવાનું કહી શકાતું નથી.સંબંધિત રાજ્યો દ્વારા ઘડવામાં આવેલા સહકારી મંડળી અધિનિયમ હેઠળ રચાયેલી સહકારી બેંકો ભારતના બંધારણની સાતમી અનુસૂચિની સૂચિ II ની એન્ટ્રી ૩૨ દ્વારા સહકારી મંડળીઓ દ્વારા આવરી લેવામાં આવશે."

૧૭. ઉપરોક્ત બાબત દર્શાવે છે કે સર્વોચ્ચ કોર્ટે એવો મત વ્યક્ત કર્યો હતો કે સહકારી મંડળી અધિનિયમ અથવા બહુ-રાજ્ય સહકારી મંડળી અધિનિયમ હેઠળ સ્થાપિત સહકારી બેંકો જે બેંકિંગના વ્યવસાયનું વ્યવહાર કરે છે તે બી. આર. અધિનિયમની કલમ ૫ (સી) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત બેંકિંગ કંપનીના અર્થમાં નહીં આવે અને તેથી, આર.ડી.ડી.બી. અધિનિયમની

જોગવાઈઓ તેના સભ્યો પાસેથી સહકારી બેંકોની બાકી રકમની વસૂલાત માટે નિગમનના સિદ્ધાંતનો ઉપયોગ કરીને ઉપલબ્ધ રહેશે નહીં. સર્વોચ્ચ કોર્ટે એવું પણ જણાવ્યું હતું કે સહકારી મંડળીઓને સાતમી અનુસૂચિની એન્ટ્રી ૪૫, લિસ્ટ I હેઠળ કેન્દ્રીય કાયદા દ્વારા આવરી લેવામાં આવી હોવાનું ન કહી શકાય, પરંતુ સંબંધિત રાજ્યો દ્વારા ઘડવામાં આવેલા રાજ્ય સહકારી મંડળી અધિનિયમ હેઠળ રચાયેલી સહકારી બેંક બંધારણની સાતમી અનુસૂચિની સૂચિ II ની એન્ટ્રી ૩૨ દ્વારા આવરી લેવામાં આવશે. સર્વોચ્ચ કોર્ટના ઉપરોક્ત નિર્ણયને ધ્યાનમાં રાખીને, સહકારી બેંકોને આર.ડી.ડી.બી. કાયદાનો ઉપાય રાજ્ય સહકારી બેંકો હોઈ શકે છે અથવા બહુ-રાજ્ય સહકારી બેંકો તેના સભ્યો પાસેથી તેની બાકી રકમની વસૂલાત માટે આર.ડી.ડી.બી. અધિનિયમ હેઠળ ટ્રિબ્યુનલના અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવા માટે ઉપલબ્ધ ન હતી.

૧૮. એવું લાગે છે કે ત્યારબાદ, વહીવટકર્તા, શ્રી ધકડી ગ્રુપ કો-ઓપરેટિવ કોટન-સીડ એન્ડ અર્સ (સુપ્રા) ના કિસ્સામાં, એકવાર કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા સહકારી બેંકને પ્રતિભૂતિકરણ કાયદાના દાયરામાં સામેલ કરવા માટે બહાર પાડવામાં આવેલ ઉપરોક્ત ઉદ્દેશિત જાહેરનામાની માન્યતા વિરુદ્ધ આ આધાર પર પડકારવામાં આવ્યો હતો કે તે કેન્દ્ર સરકારની સત્તાઓથી બહાર છે. વહીવટકર્તા શ્રી ધકડી ગ્રુપ કોપના કેસમાં આ કોર્ટની ખંડપીઠે ચુકાદો

આપ્યો હતો.કપાસ-બીજ અને અન્ય (સુપ્રા), ફક્ત ૨૦.૬ થી ૨૧ પર,
આ રીતે અવલોકન કર્યું -

“ ૨૦.૬ ૧૯૯૮ (૨) જી. એલ. આર. ૧૫૧૭માં નોંધાયેલા ખેરાલુ
નાગરિક સહકારી બેંક ટી. ડી. વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્યના કેસમાં,
ગુજરાત સહકારી મંડળી અધિનિયમની કલમ ૭૧ની બંધારણીય
માન્યતાના સંદર્ભમાં પ્રશ્ન સામેલ હતો. એવી દલીલ કરવામાં આવી
હતી કે કલમ ૭૧, કોઈપણ રીતે, બેંકિંગ વ્યવસાયમાં સંકળાયેલી
સોસાયટીની બાબતોને નિયંત્રિત કરી શકતી નથી, અને બેંકિંગ
કાયદાઓ (સહકારી મંડળીઓને લાગુ પડે છે) અધિનિયમ, કેન્દ્રીય
અધિનિયમ નંબર ૨૩/૧૯૬૫ દ્વારા લાવવામાં આવેલા સુધારાને
કારણે, અધિનિયમમાં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓ રાજ્ય વિધાનસભાની
સત્તાની બહાર થઈ ગઈ હતી.ડિવિઝન બેન્ચે ચુકાદો આપ્યો હતો કે
રાજ્ય વિધાનસભા પાસે સહકારી મંડળીઓને લગતી તમામ બાબતો
પર કાયદો ઘડવાની સત્તા છે અને સૂચિ II ની એન્ટ્રી ૩૨ હેઠળ
આવતી આવી સહકારી મંડળીઓ બેંકિંગના વ્યવસાયમાં પણ
સંકળાયેલી હોઈ શકે છે.આમ, ડિવિઝન બેન્ચે ચુકાદો આપ્યો હતો કે
૧૯૬૫ના સુધારાના આધારે, કલમ ૭૧ બંધારણની કલમ ૨૪૫ લાગુ
કરીને સત્તાથી બહાર નથી.અમને જાણવા મળ્યું છે કે ડિવિઝન

બેન્ચનો મત ગ્રેટર બોમ્બે કો-ઓપરેટિવ બેંક લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં નિર્ણય સાથે તદ્દન સુસંગત છે અને આ કેસોમાં અરજદારોને ટેકો આપે છે.

૨૦.૭ ૨૦૦૩ (૨) જી. એલ. આર. ૧૭૮૫માં નોંધાયેલા એપેક્સ ઈલેક્ટ્રિકલ્સ વિરુદ્ધ આઈ. સી. આઈ. સી. આઈ. બેંક લિમિટેડના કેસમાં, આ કોર્ટના વિદ્વાન સિંગલ જજ પાસે ગ્રેટર બોમ્બે કો-ઓપરેટિવ બેંક લિમિટેડ [ઉપરોક્ત] ના કેસમાં નિર્ણયની અસરને ધ્યાનમાં લેવાનો કોઈ પ્રસંગ નહોતો કારણ કે તે સમયે, ઉપરોક્ત નિર્ણય અસ્તિત્વમાં નહોતો અને અમારા મતે, ગ્રેટર બોમ્બે કો-ઓપરેટિવ બેંક લિમિટેડ [ઉપરોક્ત] ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પછી, ઉપરોક્ત નિર્ણય સારો કાયદો નથી.

૨૦.૮ એમ.એ.એન.યુ./એમ.એચ./૦૦૪૭/૨૦૧૧ માં નોંધાયેલા શેખ મહેમૂદ શીલ બિબન વિરુદ્ધ અધિકૃત અધિકારી, નારાયણ જી. મેન્ડોન ધ મોગાવીરા કો-ઓપરેટિવ બેંક લિમિટેડ અને અન્યોના કેસમાં, બોમ્બે હાઈકોર્ટની એક ડિવિઝન બેન્ચ સમાન પ્રશ્ન સાથે કામ કરી રહી હતી અને ઉપરોક્ત ડિવિઝન બેન્ચ અનુસાર, ખાઝા ઈન્ડસ્ટ્રીઝ વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્યના કેસમાં ઉપરોક્ત કોર્ટના

અગાઉના નિર્ણયને ધ્યાનમાં રાખીને અને અન્ય એક અહેવાલ એ. આઈ. આર. ૨૦૦૭ બી. ઓ. એમ. ૭૨૨ માં, કહેવાતા બિંદુ હવે રેઝ ઇન્ટિગ્રા ન હતો.ઉપરોક્ત ઉપરાંત, ઉપરોક્ત ખંડપીઠે એવું માન્યું હતું કે આર. ડી. બી. આઈ. અધિનિયમની જોગવાઈઓની સરખામણીમાં પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમની ભાષામાં નિર્ણાયક તફાવત છે. આર. ડી. બી. આઈ. અધિનિયમમાં, કલમ ૨ (ડી) માં અભિવ્યક્ત બેંકની વ્યાખ્યા પાંચ શ્રેણીઓ સુધી વિસ્તરે છે, એટલે કે બેંકિંગ કંપની, અનુરૂપ નવી બેંક, ભારતીય સ્ટેટ બેંક, સહાયક બેંક અને પ્રાદેશિક ગ્રામીણ બેંક.ઉપરોક્ત ખંડપીઠે જણાવ્યું હતું કે, જ્યારે સંસદે પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમ, ૨૦૦૨ લાગુ કર્યો હતો, ત્યારે કલમ ૨ (સી) માં કલમ (i) થી (iv) ને આવરી લેવા માટે અભિવ્યક્ત બેંકની વ્યાખ્યા કરવામાં આવી હતી, જે આર. ડી. બી. આઈ. અધિનિયમની કલમ ૨ (ડી) માં ઉલ્લેખિત પ્રથમ ચાર શ્રેણીઓ છે. જો કે, ઉપરોક્ત ડિવિઝન બેંચ અનુસાર, સિક્યુરિટાઈઝેશન એક્ટની કલમ ૨ ની કલમ (સી) ની પેટા કલમ (વી) એવી અન્ય બેંકની વ્યાખ્યાને વિસ્તરે છે જે કેન્દ્ર સરકાર અધિનિયમના હેતુ માટે સૂચના દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરી શકે છે. કેન્દ્ર સરકારે ૨૮મી જાન્યુઆરી, ૨૦૦૩ના રોજ એક જાહેરનામું બહાર પાડ્યું છે, જેમાં બેંકિંગ નિયમન અધિનિયમ, ૧૯૪૯ની કલમ પની કલમ (સી) માં વ્યાખ્યાયિત

સહકારી બેંકને અભિવ્યક્ત બેંકના કાર્યક્ષેત્રમાં સ્પષ્ટપણે સામેલ કરવામાં આવી છે.ઉક્ત ડિવિઝન બેન્ક અનુસાર, પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમની જોગવાઈઓ એક વધારાનો ઉપાય પ્રદાન કરે છે અને તેથી, સહકારી બેંકોને કલમ ૨ (સી) (વી) માં રજૂ કરવામાં આવેલી વ્યાખ્યાના આધારે અને ૨૮મી જાન્યુઆરી, ૨૦૦૩ના રોજ કેન્દ્ર સરકારના જાહેરનામાના સંદર્ભમાં વિશેષરૂપે પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમના કાર્યક્ષેત્રમાં લાવવામાં આવી છે.

૨૦.૮.૧ એવું લાગે છે કે ડિવિઝન બેન્કે આવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચતી વખતે ગ્રેટર બોમ્બે કો-ઓપરેટિવ બેંક લિમિટેડ [ઉપરોક્ત] ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદાના ફક્ત ૮૮ અને ૮૯નો ઉલ્લેખ કર્યો ન હતો, જેના પર અમે આધાર રાખ્યો છે.બોમ્બે હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્કના મહાન આદર સાથે, અમે તેમાં લેવામાં આવેલા દ્રષ્ટિકોણને સ્વીકારવામાં અસમર્થ છીએ કારણ કે સિક્યુરિટાઈઝેશન એક્ટ હેઠળ કેન્દ્ર સરકારને આપવામાં આવેલી પ્રતિનિધિમંડળની સત્તાના આધારે, બેંકિંગ સંબંધિત સાતમી અનુસૂચિની સૂચિ I હેઠળ સંસદને આપવામાં આવેલી સત્તાનો ઉપયોગ કરીને ઘડવામાં આવેલ કાયદો, રાજ્ય વિધાનસભાના વિષય પર અતિક્રમણ કરી શકાતું નથી.

૨૧. વિદ્વતાપૂર્ણ વકીલો દ્વારા સામાવાળાઓ માટે ઉઠાવવામાં આવેલા અન્ય પ્રશ્નના સંદર્ભમાં કે આ અરજીઓ માત્ર વિલંબના આધારે રદ થવી જોઈએ, અમારો અભિપ્રાય છે કે વિવાદિત જાહેરનામું બહાર પાડીને, સોંપવામાં આવેલા સત્તાવાળાઓએ રાજ્ય વિધાનસભાને જાળવવામાં આવેલા કાયદાના ક્ષેત્ર પર અતિક્રમણ કર્યું છે, વિલંબનો પ્રશ્ન મહત્વહીન બની જાય છે.તે એક સારી રીતે સ્થાપિત કાયદો છે કે માત્ર વિલંબ અથવા સંમતિ દ્વારા, જાહેર નીતિ પર આધારિત કાયદા દ્વારા આપવામાં આવેલા અધિકારને પણ માફ કરી શકાતો નથી.આપણી સામેના કેસોમાં, અમે કેન્દ્ર સરકારની ગેરકાયદેસર કાર્યવાહીથી ચિંતિત છીએ જે બંધારણની સત્તાથી બહાર છે.આમ, વિલંબ અરજદારોના માર્ગમાં અવરોધ ન બની શકે.”

૧૯. ઉપરોક્ત બાબત દર્શાવે છે કે ઉપરોક્ત ઉલ્લેખિત નિર્ણયમાં આ કોર્ટની ખંડપીઠે શોધી કાઢ્યું હતું કે ગ્રેટર બોમ્બે કો-ઓપરેટિવ બેંક લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ કોર્ટના પછીના નિર્ણયને ધ્યાનમાં રાખીને, એપેક્સ ઇલેક્ટ્રિકલ્સ (સુપ્રા) ના કેસમાં આ કોર્ટનો અગાઉનો નિર્ણય હવે સારો કાયદો રહ્યો નથી અને એવું પણ જાણવા મળ્યું હતું કે જ્યારે સહકારી બેંકો માટે આર.ડી.ડી.બી. કાયદાનું મંચ ઉપલબ્ધ ન હતું, ત્યારે તેમને પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમ હેઠળ સામેલ કરી શકાતા નથી. આ કોર્ટ દ્વારા

ઉપરોક્ત ઉલ્લેખિત નિર્ણયમાં એવું પણ જાણવા મળ્યું હતું કે જ્યાં સુધી સહકારી મંડળીઓની વાત છે, તે સૂચિ II ની એન્ટ્રી ૩૨ હેઠળ આવશે અને તેથી, કાર્યવાહીને અધિકાર બહારની કહી શકાય.પરંતુ એક સુસંગત પાસું કે જેના પર હવે પછી વિચાર કરવામાં આવશે અને તેની સાથે વ્યવહાર કરવામાં આવશે તે એ છે કે સહકારી બેંકોને લગતા અવલોકન સહિત ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં ચર્ચા રાજ્ય સહકારી મંડળી અધિનિયમ હેઠળ બેંકો માટે હતી જે પોતે સૂચિ II ની એન્ટ્રી ૩૨ હેઠળ આવે છે. ડિવિઝન બેન્ચે ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં, બહુ-રાજ્ય સહકારી મંડળી અધિનિયમ હેઠળ રચાયેલી સહકારી બેંકના પાસાની તપાસ કરવાનો કોઈ પ્રસંગ મળ્યો ન હતો, જે પોતે કેન્દ્રીય સૂચિની એન્ટ્રી ૪૪ હેઠળ આવે છે કે નહીં.

૨૦. આ તબક્કે, ગ્રેટર બોમ્બે કો-ઓપરેટિવ બેંક લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ કોર્ટના નિર્ણયનો ઉપયોગી સંદર્ભ આપી શકાય છે, ખાસ કરીને ઉપરોક્ત નિર્ણયના ફક્ત ૮૯માં કરવામાં આવેલા અવલોકનો, જેની સુસંગતતા નીચે મુજબ છે:

“.....સહકારી સંસ્થાઓ જીનસ "કોર્પોરેશન" ની એક પ્રજાતિ બનાવે છે અને જેમ કે એક રાજ્ય સુધી મર્યાદિત ન હોય તેવી સહકારી મંડળીઓને બંધારણની સાતમી અનુસૂચિની સૂચિ I ની

એન્ટ્રી જઝ માં પૂરા પાડવામાં આવેલ સંઘ સૂચિ સાથે વાંચવામાં આવે છે; એમ. એસ. સી. એસ. અધિનિયમ, ૨૦૦૨ આવી બહુ-રાજ્ય સહકારી સંસ્થાઓનું સંચાલન કરે છે.”

૨૧. તમામ બાબતોમાં અરજદારો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે મુખ્યત્વે બેવડાં દલીલો ઉઠાવ્યા હતા; એક એ હતું કે સહકારી સમિતિનો વિષય સંઘની સૂચિની એન્ટ્રી નંબર જપમાં નહીં આવે, ન તો સંઘની સૂચિની એન્ટ્રી નંબર જ૩માં આવશે અને તે માત્ર રાજ્ય સૂચિની એન્ટ્રી નંબર ૩૨માં આવશે અને તેથી, એવું કહી શકાય કે સંસદ, પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમ તેમજ આર.ડી.ડી.બી. અધિનિયમ લાગુ કરતી વખતે, સત્તાને વટાવી ગઈ છે અને તેથી, સુધારા અધિનિયમને બંધારણના અધિકારક્ષેત્રની બહાર કહી શકાય.દલીલનો બીજો ભાગ એ હતો કે સહકારી બેંકો માટે આર.ડી.ડી.બી. કાયદાનો ઉપાય નાણાકીય સંસ્થાઓ અને બેંકોને પ્રતિભૂતિકરણ કાયદાના ઉપાય સાથે જોડાયેલો છે.એકવાર એવું જાણવા મળે કે ગ્રેટર બોમ્બે કો-ઓપરેટિવ બેંક લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કિસ્સામાં સર્વોચ્ચ કોર્ટ દ્વારા અપાયેલા આર.ડી.ડી.બી. અધિનિયમ હેઠળનો ઉપાય સહકારી બેંકો માટે ઉપલબ્ધ નથી, તે રાજ્ય સહકારી બેંકો અથવા બહુ-રાજ્ય સહકારી બેંકો હોઈ શકે છે, તો સુધારા અધિનિયમ દ્વારા દાખલ કરાયેલ પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમ

હેઠળનો ઉપાય અર્થહીન હશે અને તે સહકારી મંડળીઓની આંતરિક વ્યવસ્થા તેમજ આર.ડી.ડી.બી. અધિનિયમની વિરુદ્ધ ચાલશે.

૨૨. અરજદારો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે પણ વહીવટકર્તા શ્રી ધકડી ગ્રુપ કોપના કેસમાં આ કોર્ટના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો હતો.કપાસ-બીજ અને અન્ય (સુપ્રા).

૨૩. જ્યારે, આરબીઆઈ સહિત સામાવાળા બેંકો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે દલીલ કરી હતી કે આર.ડી.ડી.બી. એક્ટ અને સિક્યુરિટાઈઝેશન એક્ટના કાર્યકારી ક્ષેત્ર અલગ છે, જોકે સિક્યુરિટાઈઝેશન એક્ટની કલમ ૧૭ હેઠળ અપીલની સત્તાઓ આર.ડી.ડી.બી. એક્ટ હેઠળ રચાયેલ ટ્રિબ્યુનલને આપવામાં આવી છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમની કલમ ૩૭ના આધારે, ઉપાય સામાન્ય ઉપાય ઉપરાંત છે અને તે પહેલાથી ઉપલબ્ધ ઉપાયનો અનાદર નથી.એવું પણ રજૂ કરવામાં આવ્યું છે કે બહુરાજ્ય સહકારી બેંકોને સુધારા અધિનિયમ દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવેલ ઉપાયો પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમ હેઠળ ઉપાયોને પૂરક બનાવવા તેમજ આર.ડી.ડી.બી. અધિનિયમ હેઠળ તેમને ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવતા નિયમિત ઉપાયો માટે છે. વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે ગ્રેટર બોમ્બે કો-ઓપરેટિવ બેંક લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કિસ્સામાં

સર્વોચ્ચ કોર્ટના નિરીક્ષણ મુજબ બહુ-રાજ્ય સહકારી મંડળીઓ સંઘ સૂચિની એન્ટ્રી નંબર ૪૪ દ્વારા સંચાલિત થાય છે અને રાજ્ય સૂચિની એન્ટ્રી નંબર ૩૨ હેઠળ નહીં. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે એકવાર સર્વોચ્ચ કોર્ટ દ્વારા પણ એવું જાણવા મળે કે બહુ-રાજ્ય સહકારી બેંકો કેન્દ્રીય સૂચિની એન્ટ્રી નંબર ૪૪માં આવશે, તો તે દલીલ કરવી અરજદારોના મોંમાં રહેશે નહીં કે તે એન્ટ્રી નંબર ૩૨ હેઠળ આવશે. વધુમાં, કોઈ પણ સંજોગોમાં નોંધ નંબર ૩૨ રાજ્ય વિધાનસભાના કાર્યક્ષેત્રમાં આવતી રાજ્ય સહકારી મંડળીઓ માટે છે, જ્યારે પ્રવેશ નંબર ૪૪ સંસદનો વિષય છે અને તેથી, એવું ન કહી શકાય કે સંસદ દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતી સત્તા તેની ક્ષમતાની બહાર છે, જેમ કે અરજદારો દ્વારા પ્રચાર કરવાની માંગ કરવામાં આવી છે. તેથી, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અરજદારો વતી ઉઠાવવામાં આવેલી બંને દલીલોમાં કોઈ તથ્ય નથી.

૨૪. ગ્રેટર બોમ્બે કો-ઓપરેટિવ બેંક લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ કોર્ટના નિર્ણય અને વહીવટકર્તા શ્રી ઢાકડી ગ્રુપ કોપના કિસ્સામાં આ કોર્ટના નિર્ણય પર અરજદારો માટે વિદ્વાન એડવોકેટ દ્વારા મજબૂત નિર્ભરતા મૂકવામાં આવી છે. કપાસ-બીજ અને અન્ય (સુપ્રા), અમે અરજદારો વતી ઉઠાવવામાં આવેલી આગળની દલીલો પર વિચાર કરતા પહેલાં બંને નિર્ણયો પર વિચાર કરવો યોગ્ય ગણાશે.

૨૫. જેમ કે આપણે ગ્રેટર બોમ્બે કો-ઓપરેટિવ બેંક લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ કોર્ટના નિર્ણયનો ઉલ્લેખ કર્યો છે, આપણે કદાચ ફરી એકવાર તે ભાગનું પુનઃઉત્પાદન ન કરી શકીએ, જે સર્વોચ્ચ કોર્ટના સમાપન અવલોકનો દ્વારા અગાઉ જ પુનઃઉત્પાદન કરવામાં આવ્યું છે. જો કે, ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલના પ્રકાશમાં ઉપરોક્ત નિર્ણયની તપાસ દર્શાવે છે કે દલીલ ખોટી ધારણા પર આધારિત છે. ગ્રેટર બોમ્બે કો-ઓપરેટિવ બેંક લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ કોર્ટના નિર્ણયમાં, વિષય એ હતો કે શું આર.ડી.ડી.બી. અધિનિયમ હેઠળ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષની કાર્યવાહીમાં સમાવેશના સિદ્ધાંત દ્વારા રાજ્ય સહકારી મંડળીઓ અથવા બહુ-રાજ્ય સહકારી મંડળીઓ દ્વારા લાગુ કરી શકાય છે કે નહીં. જેમ કે નિગમનના સિદ્ધાંત પર બોમ્બે હાઈકોર્ટ દ્વારા પણ વિચાર કરવામાં આવ્યો હતો, જેની સામે ગ્રેટર બોમ્બે કો-ઓપરેટિવ બેંક લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ કોર્ટ દ્વારા અપીલનો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો, આ પાસું સર્વોચ્ચ કોર્ટ સમક્ષ વિચારણા હેઠળ હતું. ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં સર્વોચ્ચ કોર્ટ સમક્ષ પ્રશ્ન એ હતો કે શું કોઈ સંસ્થા અથવા સમાજ બી. આર. અધિનિયમ હેઠળ બેંકિંગ કંપનીની વ્યાખ્યા દ્વારા આવરી લેવામાં આવ્યો નથી, શું સમાવેશના સિદ્ધાંતના સિદ્ધાંતો દ્વારા, રાજ્ય સહકારી બેંક અથવા બહુ-રાજ્ય સહકારી બેંકને ઉપાય ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવે છે કે નહીં. સર્વોચ્ચ કોર્ટે બી. આર.

અધિનિયમની કલમ ૫ (સી) અને આર.ડી.ડી.બી. અધિનિયમની જોગવાઈઓની તપાસ કર્યા પછી એવો મત વ્યક્ત કર્યો છે કે જ્યાં સુધી સહકારી બેંકોનો સંબંધ છે, તેમને બી. આર. અધિનિયમની કલમ ૫૬ (સી) અને કલમ ૫૬ (સી. સી. આઈ.) હેઠળ અલગથી વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવી હતી અને બી. આર. અધિનિયમની કલમ ૫ (સી) હેઠળ સહકારી બેંકનો સમાવેશ કરવા માટે કોઈ સ્પષ્ટ જોગવાઈ કરવામાં આવી ન હોવાથી, સર્વોચ્ચ કોર્ટે ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં અભિપ્રાય લીધો હતો કે સહકારી બેંકોને બી. આર. અધિનિયમ હેઠળ બેંકિંગ કંપનીને વ્યાખ્યાયિત કરતી કલમ ૫ (સી) હેઠળ સમાવેશ કરી શકાતી નથી.

૨૬. આ તબક્કે, અમે ફરરા ૭૩ પર સર્વોચ્ચ કોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલા નિરીક્ષણોનો ઉપયોગી સંદર્ભ આપી શકીએ છીએ, જે નીચે મુજબ છે:—

“૭૩. આર. ડી. બી. કાયદો ૧૯૯૩માં પસાર કરવામાં આવ્યો હતો જ્યારે સંસદની સમક્ષ કાયદાની કલમ ૫૬માં કેટલીક વધુ કલમો ઉમેરીને અધિનિયમ નંબર ૨૩/૧૯૬૫ દ્વારા સુધારેલા બી. આર. કાયદાની જોગવાઈઓ હતી. સંસદ સંપૂર્ણપણે વાકેફ હતી કે બી. આર. કાયદાની જોગવાઈઓ બેંકિંગ કંપનીઓને લાગુ પડે છે તેવી જ રીતે સહકારી મંડળીઓને પણ લાગુ પડે છે. સંસદ એ

વાતથી પણ વાકેફ હતી કે કલમ ૫ (સી) માં 'બેંકિંગ કંપની' ની વ્યાખ્યામાં અધિનિયમ નંબર ૨૩/૧૯૬૫ દ્વારા ફેરફાર કરવામાં આવ્યો નથી અને તેને અકબંધ રાખવામાં આવી હતી, અને હકીકતમાં કલમ ૫૬ (સી) દ્વારા વધારાની વ્યાખ્યાઓ ઉમેરવામાં આવી હતી."સહકારી બેંક "ને નવી દાખલ કરેલી કલમ (સી. સી. આઈ.) દ્વારા અલગથી વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવી હતી અને" પ્રાથમિક સહકારી બેંક "ને સમાન રીતે કલમ (સી. સી. વી.) દ્વારા અલગથી વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવી હતી.સંસદ માત્ર શબ્દોને અર્થ સોંપી રહી હતી; તે બી. આર. અધિનિયમની મૂળ જોગવાઈઓનો સમાવેશ કરતી નહોતી અથવા તેનો ઉલ્લેખ પણ કરતી નહોતી. તેથી, 'બેંકિંગ કંપની' નો અર્થ બી. આર. અધિનિયમની કલમ ૫ (સી) માં વપરાતા શબ્દો સુધી જ મર્યાદિત હોવો જોઈએ. સંસદ માટે એવું કહેવું સૌથી સરળ હોત કે 'બેંકિંગ કંપની' નો અર્થ કલમ ૫ (સી) માં વ્યાખ્યાયિત 'બેંકિંગ કંપની' થશે અને તેમાં કલમ ૫ (સી. સી. આઈ.) માં વ્યાખ્યાયિત 'સહકારી બેંક' અને કલમ ૫ (સી. સી. વી.) માં વ્યાખ્યાયિત 'પ્રાથમિક સહકારી બેંક' નો સમાવેશ થશે.જોકે, સંસદે તેમ કર્યું ન હતું.આ રીતે આર. ડી. બી. કાયદાના કાર્યક્ષેત્રમાંથી સહકારી બેંકોને સમાનપણે બાકાત રાખવામાં આવી હતી અને ઈરાદાપૂર્વક

કમિશન આપવામાં આવ્યું હતું. સહકારી બેંકોને બાકાત રાખવાનું કારણ એ હોવાનું જણાય છે કે સહકારી બેંકો પાસે સંબંધિત રાજ્યોના રાજ્ય સહકારી મંડળી અધિનિયમ હેઠળ વ્યાપક, સ્વ-સમાવિષ્ટ અને ઓછા ખર્ચાળ ઉપાયો ઉપલબ્ધ છે, જ્યારે અન્ય બેંકો અને નાણાકીય સંસ્થાઓ પાસે આવા ઝડપી ઉપાયો ન હતા અને તેમને દીવાની અદાલતોમાં દાવો દાખલ કરવો પડ્યો હતો.”

૨૭. ઉપરોક્ત બાબત દર્શાવે છે કે તે ઉપરોક્ત કાનૂની સ્થિતિને કારણે છે, જેમ કે સર્વોચ્ચ કોર્ટે અવલોકન કર્યું હતું, સર્વોચ્ચ કોર્ટ દ્વારા પરિચ્છેદ ૮૭ પર અંતિમ અભિપ્રાય વ્યક્ત કરવામાં આવ્યો હતો, જે અગાઉના ફકરામાં અહીં પહેલેથી જ પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવ્યો છે અને નિષ્કર્ષ નોંધવામાં આવ્યો હતો કે સમાવેશના સિદ્ધાંતને લાગુ કરીને, આર.ડી.ડી.બી. અધિનિયમ હેઠળની કાર્યવાહી રાજ્ય સહકારી બેંકો તેમજ બહુ-રાજ્ય સહકારી બેંકો માટે અનુપલબ્ધ રહેશે.

૨૮. ઉપરોક્ત ઉપરાંત, ગ્રેટર બોમ્બે કો-ઓપરેટિવ બેંક લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ કોર્ટના જ નિર્ણયમાં, સર્વોચ્ચ કોર્ટે અવલોકન કર્યું હતું કે રાજ્ય દ્વારા ઘડવામાં આવેલ સહકારી મંડળી અધિનિયમ સહકારી મંડળીઓ

દ્વારા સૂચિ-૧ ની એન્ટ્રી નંબર ૩૨ હેઠળ આવરી લેવામાં આવશે, અને એવું ન કહી શકાય કે સહકારી મંડળીઓ સૂચિ-૧ ની એન્ટ્રી નંબર ૪૫ દ્વારા આવરી લેવામાં આવી છે. આવા અવલોકનો સંબંધિત રાજ્યો દ્વારા ઘડવામાં આવેલી રાજ્ય સહકારી મંડળીઓના હેતુ માટે ધ્યાનમાં લેવા અને વાંચવા જોઈએ અને તેને સંસદ દ્વારા જ ઘડવામાં આવેલા બહુ-રાજ્ય સહકારી મંડળી અધિનિયમ હેઠળ સ્થાપિત બહુ-રાજ્ય સહકારી મંડળીઓને લાગુ કરવા માટે વાંચી શકાતા નથી. કોઈ પણ સંજોગોમાં, ફરિયાદમાં અગાઉ નોંધ્યા મુજબ, સર્વોચ્ચ કોર્ટ આ જ નિર્ણયમાં કેન્દ્રીય સૂચિની એન્ટ્રી નંબર ૪૪ હેઠળ બહુ-રાજ્ય સહકારી મંડળી અધિનિયમનો સમાવેશ કરવા માટે ખાસ અવલોકન કર્યું હતું. જ્યારે બહુરાજ્ય સહકારી મંડળી અધિનિયમની કામગીરીનું ક્ષેત્ર એક રાજ્ય સુધી મર્યાદિત નથી અને સર્વોચ્ચ કોર્ટ દ્વારા એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે તે સૂચિ-૧ની એન્ટ્રી નંબર ૪૪ હેઠળ આવશે, ત્યારે એવું ન કહી શકાય કે બહુરાજ્ય સહકારી મંડળી અધિનિયમ રાજ્ય સૂચિની એન્ટ્રી ૩૨ હેઠળ આવશે. અમે નોંધ કરી શકીએ છીએ કે વર્તમાન કેસમાં સુધારો કાયદો માત્ર બહુરાજ્ય સહકારી મંડળીઓ અથવા બહુરાજ્ય સહકારી અધિનિયમ હેઠળ સ્થાપિત બહુરાજ્ય સહકારી બેંકો સુધી મર્યાદિત હોવાથી, સંબંધિત રાજ્યો દ્વારા ઘડવામાં આવેલા સહકારી મંડળી અધિનિયમ હેઠળ રચાયેલી સહકારી બેંકો એન્ટ્રી નંબર ૩૨ હેઠળ આવરી લેવામાં આવશે કે નહીં તે પાસું સામેલ વિવાદ અને અરજદારો

વતી ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલને ધ્યાનમાં લેવાના હેતુથી કોઈ મોટું પરિણામ નહીં આવે.આથી, એવું ન કહી શકાય કે ગ્રેટર બોમ્બે કો-ઓપરેટિવ બેંક લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ કોર્ટના નિર્ણયમાં સર્વોચ્ચ કોર્ટે ચુકાદો આપ્યો હતો કે તમામ સહકારી બેંકો, રાજ્ય અથવા બહુ-રાજ્ય સહકારી બેંકો તરીકે હોય, તે રાજ્ય સૂચિની એન્ટ્રી નંબર ૩૨ હેઠળ આવશે.તેનાથી વિપરીત, જો ગ્રેટર બોમ્બે કો-ઓપરેટિવ બેંક લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ કોર્ટના નિર્ણયમાં પરિચ્છેદ ૮૯માં કરવામાં આવેલા અવલોકનો સ્પષ્ટ છે અને સંદર્ભનો જવાબ પરિચ્છેદ ૮૯માં મર્યાદિત હદ સુધી આપવામાં આવ્યો છે કે સહકારી મંડળીઓ સૂચિ-૧ની એન્ટ્રી નંબર ૪૫ હેઠળ આવરી લેવામાં આવી નથી અને સહકારી બેંકો રાજ્ય સહકારી બેંકો માટે સૂચિ-૨ની કલમ ૩૨ હેઠળ આવરી લેવામાં આવી છે, નહીં કે બહુરાજ્ય સહકારી મંડળી અધિનિયમ હેઠળ સ્થપાયેલી બહુરાજ્ય સહકારી બેંકો માટે. વધુમાં, સર્વોચ્ચ કોર્ટે પરિચ્છેદ ૮૯માં કરેલા અવલોકનો સ્પષ્ટ કરે છે કે બહુ-રાજ્ય સહકારી અધિનિયમ હેઠળ સ્થાપિત બહુ-રાજ્ય સહકારી બેંકો સૂચિ I ની એન્ટ્રી ૪૪ હેઠળ આવશે અને સૂચિ II ની એન્ટ્રી ૩૨ હેઠળ નહીં, જે ફક્ત રાજ્ય સહકારી બેંકો માટે જ છે.ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, તે સ્પષ્ટ છે કે દલીલ ઉઠાવવામાં આવી હતી કે ગ્રેટર બોમ્બે કો-ઓપરેટિવ બેંક લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ કોર્ટના નિર્ણય અનુસાર બહુ-રાજ્ય સહકારી બેંકો પણ

એન્ટ્રી નંબર ૪૪ હેઠળ નહીં આવે અને તે ફક્ત એન્ટ્રી નંબર ૩૨ હેઠળ જ આવશે, એમ કહી શકાય કે તે માત્ર ગેરસમજણ જ નહીં, પરંતુ અરજદારો વતી પ્રચાર કરવા માંગવામાં આવેલા અસ્તિત્વમાં ન હોય તેવા આધાર પર જ કહી શકાય.

૨૯. વહીવટકર્તાના કિસ્સામાં, શ્રી ધકડી ગ્રુપ કોપ.કોટન-સીડ અને અન્યો (સુપ્રા) આ કોર્ટની ખંડપીઠે કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલા જાહેરનામા અને બહુ-રાજ્ય સહકારી મંડળી અધિનિયમ હેઠળ સ્થાપિત બહુ-રાજ્ય સહકારી બેંકોની કાયદેસરતા અને માન્યતાની તપાસ કરવાના પાસાની તપાસ કરવાનો કોઈ પ્રસંગ મળ્યો ન હતો, પરંતુ કોર્ટની તપાસ, જે ઘડવામાં આવેલા મુદ્દાઓ અને ચર્ચા પરથી સ્પષ્ટ થાય છે, તે સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે કોર્ટે રાજ્ય સહકારી મંડળી અધિનિયમ હેઠળ સ્થાપિત સહકારી બેંકો માટે કાયદાકીય ક્ષમતાના પડકારની તપાસ કરી હતી. એ વાત સાચી છે કે ઉપરોક્ત પાસાની તપાસ કરતી વખતે, આ કોર્ટની ખંડપીઠે સૂચિ-૧ના પ્રવેશ નંબર ૪૩ પર વિચાર કર્યો હતો, પરંતુ કોઈ પણ સંજોગોમાં, તેને સૂચિ-૧ના પ્રવેશ નંબર ૪૪ અને બહુરાજ્ય સહકારી મંડળી અધિનિયમ હેઠળ સ્થાપિત બહુરાજ્ય સહકારી બેંકો સૂચિ-૧ના પ્રવેશ નંબર ૪૪ હેઠળ આવશે કે નહીં તે પાસાને ધ્યાનમાં લેવાનો કોઈ પ્રસંગ મળ્યો ન હતો.આવી પરિસ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને આ કોર્ટના ડિવિઝન

બેન્ચે ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં કરેલા અંતિમ અવલોકનોને તે મુજબ ધ્યાનમાં લેવા જોઈએ.આ સંજોગોમાં, અરજદારો માટે વિદ્વાન વકીલે જે દલીલ કરી હતી કે આ કોર્ટના વિભાગીય ખંડપીઠે ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં અવલોકન કર્યું હતું કે બહુ-રાજ્ય સહકારી બેંકો પ્રવેશ નંબર ૪૫ અથવા પ્રવેશ નંબર ૪૪ હેઠળ નહીં આવે અને માત્ર પ્રવેશ નંબર ૩૨ હેઠળ જ આવશે, તેને સ્વીકારી શકાતી નથી અને તેને ગેરસમજણ અને અસ્તિત્વમાં ન હોય તેવા આધાર પર પણ કહી શકાય.

૩૦. અરજદારોના વિદ્વાન વકીલે એવી દલીલ કરવાનો પણ પ્રયાસ કર્યો હતો કે ગ્રેટર બોમ્બે કો-ઓપરેટિવ બેંક લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ કોર્ટના નિર્ણયમાં ફરરા ૯૭-૯૮ પર કરવામાં આવેલા અવલોકનોને આ કોર્ટના વિભાગીય ખંડપીઠે વહીવટકર્તા શ્રી ઢાકડી ગ્રુપ કોપના કિસ્સામાં ધ્યાનમાં લીધા હતા.કપાસ-બીજ અને અન્ય (સુપ્રા) અને સહકારી મંડળીઓના ક્ષેત્રને બંધારણની સાતમી અનુસૂચિની સૂચિ-૧ની એન્ટ્રી ૪૫ના સંદર્ભમાં કેન્દ્રીય કાયદા દ્વારા આવરી લેવામાં આવ્યું હોવાનું ન કહી શકાય અને બહુ-રાજ્ય સહકારી મંડળી અધિનિયમ હેઠળ સ્થાપિત સહકારી બેંકો માટે પણ, અમારા મતે, તે યોગ્ય નથી લાગતું.ગ્રેટર બોમ્બે કો-ઓપરેટિવ બેંક લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ કોર્ટ દ્વારા ફરરા ૯૮ પર કરવામાં આવેલા અવલોકનોને ભારતના બંધારણની સાતમી

અનુસૂચિની સૂચિ-૨ ની એન્ટ્રી નંબર ૩૨ દ્વારા આવરી લેવામાં આવેલા રાજ્ય કાયદા હેઠળ સ્થાપિત સહકારી મંડળીઓ તરીકે કહી શકાય અને તેથી, સૂચિ-૧ ની એન્ટ્રી નંબર ૪૫ દ્વારા આવરી લેવામાં આવતી નથી.

૩૧. ઉપરોક્ત અવલોકનો અને ચર્ચાને ધ્યાનમાં રાખીને, આપણે જોઈએ છીએ કે પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમ તેમજ આર.ડી.ડી.બી. અધિનિયમ હેઠળ સુધારા અધિનિયમ દ્વારા બહુરાજ્ય સહકારી બેંકો દાખલ કરવા માટે સંસદ તરફથી કાયદાકીય ક્ષમતાના અભાવ માટે ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલમાં કોઈ તથ્ય નથી.ઉપરોક્ત પાસું એ હકીકત સાથે જોડાયેલું છે કે બહુ-રાજ્ય સહકારી બેંકોનું અસ્તિત્વ બહુ-રાજ્ય સહકારી મંડળી અધિનિયમ હેઠળ છે, જે સંસદ દ્વારા જ ઘડવામાં આવેલો મુખ્ય કાયદો છે.જો સંસદ પાસે બહુરાજ્ય સહકારી મંડળી અધિનિયમ ઘડવાની કાયદાકીય ક્ષમતા હોય, જે એકથી વધુ રાજ્યોમાં કાર્યરત વિસ્તાર ધરાવે છે, તો જરૂરી સૂચિતાર્થ દ્વારા એમ પણ કહી શકાય કે સંસદને પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમમાં સુધારો કરવાની ક્ષમતા છે, જે એક કેન્દ્રીય અધિનિયમ પણ છે તેમજ આર.ડી.ડી.બી. અધિનિયમ, જે પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમ હેઠળ "બેંક" શબ્દની વ્યાખ્યામાં બહુરાજ્ય સહકારી મંડળી અધિનિયમ હેઠળ સ્થાપિત બહુરાજ્ય સહકારી બેંકોનો સમાવેશ કરવા માટેનો એક કેન્દ્રીય અધિનિયમ પણ છે, તેમજ સુધારા અધિનિયમ દ્વારા આર.ડી.ડી.બી. અધિનિયમ

હેઠળ, જે વર્તમાન અરજીઓનો વિષય છે.તેથી, અમે શોધી કાઢ્યું છે કે સુધારેલા કાયદાને સંસદની કાયદાકીય ક્ષમતાની બહાર ન કહી શકાય, જેમ કે અરજદારો વતી પ્રચાર કરવાની માંગ કરવામાં આવી હતી.તેથી, ઉપરોક્ત દલીલ નિષ્ફળ જાય છે.

૩૨. ઉપરોક્ત બાબત આપણને ઉપલબ્ધ માત્ર એક સંયુક્ત ઉપાય માટે ઉઠાવવામાં આવેલી બીજી દલીલની તપાસ કરવા લઈ જશે અને તેથી, જો આર.ડી.ડી.બી. અધિનિયમ હેઠળનો ઉપાય ઉપલબ્ધ ન હોય તો, પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમ હેઠળનો ઉપાય પણ અનુપલબ્ધ હોવાનું કહી શકાય અને તેથી, સુધારા અધિનિયમને મુખ્ય અધિનિયમની બહાર કહી શકાય અને તેથી, તે બંધારણની બહાર હોવાનું કહી શકાય.

૩૩. બી. આર. એક્ટ, આર.ડી.ડી.બી. એક્ટ અને સિક્યુરિટાઈઝેશન એક્ટ હેઠળ કાર્યરત ક્ષેત્ર, જો કે કેટલાક ક્ષેત્ર સામાન્ય અથવા ઓવરલેપિંગ હોઈ શકે છે, તેમ કહેવાની ભાગ્યે જ જરૂર છે, પરંતુ તે કહી શકાતું નથી કે તે સંપૂર્ણ હદ સુધી સમાન છે.બી. આર. કાયદો અનિવાર્યપણે બેંકિંગ પ્રવૃત્તિઓનું નિયમન કરવા માટે છે, જે અનિવાર્યપણે સૂચિ-૧ ની એન્ટ્રી જપ્ત હેઠળ આવે છે.

૩૪. જ્યારે કે, આર.ડી.ડી.બી. કાયદો બેંકો અને નાણાકીય સંસ્થાઓના દેવાની ઝડપી ચુકાદા અને વસૂલાત માટે ટ્રિબ્યુનલની સ્થાપના માટે છે.આથી, એવું કહી શકાય કે બી. આર. કાયદાનું કાર્યકારી ક્ષેત્ર બેંકિંગ પ્રવૃત્તિઓનું નિયમન કરવા માટે છે, જ્યારે આર.ડી.ડી.બી. કાયદો બેંકોના દેવાની વસૂલાતના ઝડપી ચુકાદા માટે વસૂલાતના પગલાં પૂરા પાડવા માટે છે.પ્રતિભૂતિકરણ કાયદો અનિવાર્યપણે નાણાકીય અસ્કયામતોના પ્રતિભૂતિકરણ અને પુનર્નિર્માણનું નિયમન કરવા માટે છે, પરંતુ તે બેંકો અને નાણાકીય સંસ્થાઓના સિક્યોરિટી ઇન્ટરેસ્ટ ના અમલીકરણ માટે વધારાના પગલાંની પણ જોગવાઈ કરે છે.આથી, એવું કહી શકાય કે આર.ડી.ડી.બી. અધિનિયમ, જે ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા ચુકાદા દ્વારા ચોક્કસ પદ્ધતિ દ્વારા વસૂલાતની મંજૂરી આપે છે, તે બેંકો અને નાણાકીય સંસ્થાઓને ઉપલબ્ધ છે, પરંતુ તે ઉપરાંત, બેંકો અને નાણાકીય સંસ્થાઓના સુરક્ષા હિતના અમલીકરણ માટે પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમ હેઠળ વસૂલાત માટે પગલાં પૂરા પાડવામાં આવ્યા છે.તે હેતુ સાથે સેક્યુરિટાઈઝેશન એક્ટ માટે કલમ ૩૭ નો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. સિક્યુરિટાઈઝેશન એક્ટની કલમ ૩૭ નીચે મુજબ વાંચે છે:—

“૩૭. અન્ય કાયદાઓ લાગુ કરવા પર પ્રતિબંધ નથી:

આ અધિનિયમ અથવા તે હેઠળ બનાવેલા નિયમોની જોગવાઈઓ કંપની અધિનિયમ, ૧૯૫૬ (૧/૧૯૫૬), પ્રતિભૂતિ કરાર (નિયમન) અધિનિયમ, ૧૯૫૬ (૪૨/૧૯૫૬), પ્રતિભૂતિ અને વિનિમય બોર્ડ અધિનિયમ, ૧૯૯૨ (૧૫/૧૯૯૨), બેંકો અને નાણાકીય સંસ્થાઓ અધિનિયમ, ૧૯૯૩ (૫૧/૧૯૯૩) ને કારણે દેવાની વસૂલાત અથવા હાલમાં અમલમાં રહેલા અન્ય કોઈ કાયદા ઉપરાંત હશે અને તેનું અપમાન નહીં કરે.”

૩૪. પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમની ઉપરોક્ત જોગવાઈઓ એ સ્પષ્ટ કરે છે કે પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમ અથવા તે હેઠળના નિયમોની જોગવાઈઓ કંપની અધિનિયમ, ૧૯૫૬ (૧/૧૯૫૬), પ્રતિભૂતિ કરાર (નિયમન) અધિનિયમ, ૧૯૫૬ (૪૨/૧૯૫૬), ભારતીય પ્રતિભૂતિ અને વિનિમય બોર્ડ અધિનિયમ, ૧૯૯૨ (૧૫/૧૯૯૨) અથવા બેંકો અને નાણાકીય સંસ્થાઓ અધિનિયમ, ૧૯૯૩ (૫૧/૧૯૯૩) (આર.ડી.ડી.બી. અધિનિયમ) અથવા હાલમાં અમલમાં રહેલા કોઈપણ અન્ય કાયદાના અપમાનમાં છે અને નહીં.માત્ર એટલા માટે કે ડેટ રિકવરી ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ સિક્યુરિટાઈઝેશન એક્ટની કલમ ૧૭ હેઠળ અપીલ મંચ પ્રદાન કરવામાં આવ્યું છે, એવું ન કહી શકાય કે જ્યાં સુધી આર.ડી.ડી.બી. એક્ટ હેઠળ ટ્રિબ્યુનલનો મૂળ અધિકારક્ષેત્ર ઉપલબ્ધ ન હોય ત્યાં સુધી ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ

સિક્યુરિટાઈઝેશન એક્ટની કલમ ૧૭ હેઠળ ઉપાય ઉપલબ્ધ નહીં હોય.અમારા મતે, કોઈ ચોક્કસ વિવાદ અથવા મુકદ્દમાના ચુકાદા માટે પ્રદાન કરાયેલ મંચને હંમેશા સંબંધિત કાયદા દ્વારા બનાવવામાં આવેલા ચુકાદાના અલગ અને અલગ અધિકાર તરીકે ગણવામાં આવે છે.માત્ર એટલા માટે કે અપીલ સત્તામંડળની સત્તાઓ આર.ડી.ડી.બી. અધિનિયમ હેઠળ રચાયેલ ટ્રિબ્યુનલને આપવામાં આવી છે, એવું ન કહી શકાય કે જ્યાં સુધી ઉપાય આર.ડી.ડી.બી. અધિનિયમ હેઠળ ઉપલબ્ધ ન હોય, ત્યાં સુધી પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમની કલમ ૧૭ હેઠળ ઉપાય ઉપલબ્ધ ન હોઈ શકે.આગળ બંને ઉપાયો, એટલે કે; આર.ડી.ડી.બી. અધિનિયમ હેઠળ કોઈપણ બેંક અથવા નાણાકીય સંસ્થાને ઉપલબ્ધ સ્વતંત્ર ઉપાય એ એક પાસું છે, જ્યારે સેક્યુરિટાઈઝેશન એક્ટ હેઠળ ટ્રિબ્યુનલને કલમ ૧૭ દ્વારા આપવામાં આવેલ ઉપાય એ બીજું પાસું છે.

૩૫. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં લીધા પછી અને એવું જાણવા મળ્યું છે કે આર.ડી.ડી.બી. અધિનિયમ હેઠળનો ઉપાય એક સ્વતંત્ર ઉપાય છે, જ્યારે પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમ હેઠળ આપવામાં આવેલો ઉપાય પૂરક છે અને બેંકો અને નાણાકીય સંસ્થાઓને વધારાનો ઉપાય છે, ત્યારે આપણે આ બાબત પર વધુ વિચારણા કરવાની જરૂર છે. એ વાત સાચી છે કે ગ્રેટર બોમ્બે કો-ઓપરેટિવ બેંક લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કિસ્સામાં પણ મલ્ટી સ્ટેટ

કો-ઓપરેટિવ સોસાયટીઝ એક્ટ માટે સર્વોચ્ચ કોર્ટના નિર્ણય મુજબ સર્વોચ્ચ કોર્ટે અવલોકન કર્યું હતું કે આર.ડી.ડી.બી. અધિનિયમ હેઠળ ઉપાય સમાવેશના સિદ્ધાંતને લાગુ કરીને ઉપલબ્ધ થશે નહીં, પરંતુ જ્યારે સુધારા અધિનિયમમાં સ્પષ્ટ જોગવાઈઓ કરવામાં આવી છે, જેના માટે કાયદાકીય ક્ષમતાનો કોઈ અભાવ નથી, ત્યારે આ રજૂઆત સ્વીકારવી શક્ય નથી કે સુધારા અધિનિયમ ગ્રેટર બોમ્બે કો-ઓપરેટિવ બેંક લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કિસ્સામાં સર્વોચ્ચ કોર્ટના નિર્ણયની વિરુદ્ધ ચાલશે, ન તો તે શક્ય બનશે. બહુરાજ્ય સહકારી મંડળી અધિનિયમ હેઠળ સ્થપાયેલી બહુરાજ્ય સહકારી બેંકો આર.ડી.ડી.બી. અધિનિયમ હેઠળ સુધારા અધિનિયમ દ્વારા ઉપાયનો આશરો લેવાની સ્થિતિમાં નહીં હોય તેવી દલીલ સ્વીકારવી. તે ભાગ્યે જ કહેવાની જરૂર છે કે સમાવેશના સિદ્ધાંતની ઉપલબ્ધતા એ એક પાસું છે, જેના પર વિચાર કરવામાં આવ્યો હતો, પરંતુ તેથી એવું ન કહી શકાય કે સંસદને કોઈ ચોક્કસ ઉપાય અથવા મંચ પ્રદાન કરવા માટે કાયદા હેઠળ સ્પષ્ટ જોગવાઈ કરવા માટે કોઈ કાયદાકીય ક્ષમતા નહોતી.જો અદાલતો દ્વારા કરવામાં આવેલા કોઈપણ કાયદામાં ચૂક જોવા મળે છે, તો સંસદ અથવા વિધાનસભા પાસે સ્પષ્ટીકરણ દ્વારા સ્પષ્ટ જોગવાઈ કરવાની સત્તા છે અથવા ઉકેલ અથવા મંચ પ્રદાન કરવા માટે સ્પષ્ટ જોગવાઈ દ્વારા સ્પષ્ટતા નહીં હોય તો.જ્યારે સંસદ કાયદાકીય સત્તાનો ઉપયોગ કરે છે, જ્યાં સુધી સત્તાનો ઉપયોગ કાયદાકીય ક્ષમતાની

બહાર ન હોય ત્યાં સુધી, એવું ન કહી શકાય કે તે ગ્રેટર બોમ્બે કો-ઓપરેટિવ બેંક લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કિસ્સામાં સર્વોચ્ચ કોર્ટના નિર્ણયની અસરને નાબૂદ કરવા માટે છે. જેમ કે અરજદારો માટે વિદ્વાન એડવોકેટ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલ ખોટી ધારણા પર આધારિત છે, કારણ કે સમાવેશના સિદ્ધાંતનો ઉપયોગ કરવો અને તેમાં સમાવિષ્ટ કોઈ ચોક્કસ કાયદાને વાંચવો એ એક બાબત છે જ્યારે સંસદની કાયદાકીય કાર્યવાહી દ્વારા સ્પષ્ટ જોગવાઈ કરવી એ બીજી બાબત છે. તેથી, અમને એવું લાગતું નથી કે સુધારાનો કાયદો ગ્રેટર બોમ્બે કો-ઓપરેટિવ બેંક લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ કોર્ટના નિર્ણયનું ઉલ્લંઘન હોવાનું કહી શકાય.

૩૬. અરજદારોના વિદ્વાન વકીલે તમિલનાડુ રાજ્ય વિરુદ્ધ કેરળ રાજ્યના કેસમાં સર્વોચ્ચ કોર્ટના નિર્ણય પર આધાર રાખવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો, જેનો અહેવાલ એ. આઈ. આર. ૨૦૧૪ એસ. સી., ૨૪૦૭ માં આપવામાં આવ્યો હતો અને ખાસ કરીને ફક્ત ૧૨૧ (IV) અને (V) માં કરવામાં આવેલા અવલોકનોમાં આ દલીલ કરવામાં આવી હતી કે કાયદાકીય કાયદો, જે ગ્રેટર બોમ્બે કો-ઓપરેટિવ બેંક લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ કોર્ટના નિર્ણયને રજૂ કરે છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે, સંસદ દ્વારા સુધારા અધિનિયમ દ્વારા કરવામાં આવેલી કાર્યવાહીને બંધારણની વિરુદ્ધ કહી શકાય.

૩૭. આપણે અહીં ઉપર અવલોકન કર્યું છે તેમ, સમાવેશના સિદ્ધાંતનો ઉપયોગ કરવો એ એક બાબત છે, જ્યારે કાયદાની સ્પષ્ટ જોગવાઈ દ્વારા ઉપાય ઉપલબ્ધ કરાવવો એ બીજી બાબત છે. આથી, આ દલીલ સ્વીકારવી શક્ય નથી કે સંસદે સુધારાના કાયદા દ્વારા ગ્રેટર બોમ્બે કો-ઓપરેટિવ બેંક લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ કોર્ટ દ્વારા લેવામાં આવેલા ઢ્રષ્ટિકોણને રદ કર્યો છે. અમારા મતે સંસદ દ્વારા સુધારા અધિનિયમ દ્વારા કરવામાં આવેલા કાયદાને હવેથી પૂરા પાડવામાં આવેલ ઉપાય તરીકે કહી શકાય. સુધારા કર્યા પછી, આર.ડી.ડી.બી. કાયદાનો ઉપાય સંસદ દ્વારા સ્પષ્ટપણે ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવે છે.

૩૮. અમારા મતે, ગ્રેટર બોમ્બે કો-ઓપરેટિવ બેંક લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ કોર્ટના નિર્ણય સાથે કાયદામાં સુધારો કરીને કોઈ વિરોધાભાસ નથી. જેમ કે, અમારા મતે, આ દલીલ અસ્તિત્વમાં ન હોય તેવા આધાર પર ખોટી ધારણા છે. કોઈ પણ સંજોગોમાં, સર્વોચ્ચ કોર્ટના જ નિર્ણયમાં, તમિલનાડુ રાજ્ય (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં, સર્વોચ્ચ કોર્ટે પરિચ્છેદ ૧૨૧ (iv) અને (v) માં અવલોકન કર્યા પછી વિધાનસભા સાથે સક્ષમ સત્તા માટે વધુ અવલોકન કર્યું છે અને તે જ પરિચ્છેદ (vi) અને (vii) માં ઉપલબ્ધ છે, જે તૈયાર સંદર્ભ માટે નીચે મુજબ વાંચે છે:—

“(vi) જો વિધાનસભા પાસે વિષય-વસ્તુ પર સત્તા હોય અને માન્ય કાયદો બનાવવાની ક્ષમતા હોય, તો તે કોઈપણ સમયે આવો માન્ય કાયદો બનાવી શકે છે અને તેને પૂર્વલક્ષી બનાવી શકે છે.તેથી માન્યતા આપતા કાયદાની માન્યતા તેના પર નિર્ભર કરે છે કે શું વિધાનસભા વિષય પર દાવો કરતી ક્ષમતા ધરાવે છે કે કેમ અને માન્યતા કાયદો બનાવવામાં તે ખામીને દૂર કરે છે કે કેમ જે અદાલતોએ હાલના કાયદામાં શોધી હતી.

(vii) વિધાનસભા દ્વારા ઘડવામાં આવેલો કાયદો દેખીતી રીતે તેની ક્ષમતાની અંદર હોવાનું જણાય છે, પરંતુ તેમ છતાં જો તેને ન્યાયિક પ્રક્રિયામાં દખલ કરવાના પ્રયાસ તરીકે દર્શાવવામાં આવે તો, આવા કાયદાને સત્તાઓના વિભાજનના સિદ્ધાંતના ઉલ્લંઘન તરીકે અમાન્ય ઠેરવી શકાય છે.આવી સ્થિતિમાં, કાયદાકીય પ્રિસ્ક્રિપ્શન અથવા દિશાને ધ્યાનમાં રાખીને, ચુકાદા અથવા ન્યાયિક કાર્યવાહી પર કાયદાની કાનૂની અસરની નજીકથી તપાસ થવી જોઈએ.પૂછવાના પ્રશ્નો છે, (i) શું કાયદાકીય પ્રિસ્ક્રિપ્શન અથવા કાયદાકીય દિશા ન્યાયિક કાર્યોમાં દખલ કરે છે?((ર) શું કાયદો નક્કી કરેલા કેસને લક્ષ્યાંકિત કરે છે અથવા વિવાદિત કાયદાને આખરે નક્કી થયેલા

કેસમાં તેનો અમલ જરૂરી છે કે કેમ?(૩) કાયદાની શરતો શું છે; તે કયા મુદ્દાઓ સાથે વ્યવહાર કરે છે અને ચુકાદાની પ્રકૃતિ કે જેણે અંતિમતા પ્રાપ્ત કરી છે?જો (i) થી (ii) નો જવાબ હકારાત્મક હોય અને પ્રશ્ન (iii) માં નોંધાયેલા પાસાઓની વિચારણા પર્યાપ્ત રીતે સ્થાપિત કરે કે વિવાદિત કાયદો ન્યાયિક કાર્યોમાં દખલ કરે છે, તો કોર્ટ કાયદાને ગેરબંધારણીય જાહેર કરી શકે છે.”

૩૭. જો સુધારાના કાયદાનું પરીક્ષણ સર્વોચ્ચ કોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલા ઉપરોક્ત અવલોકનોના પ્રકાશમાં કરવામાં આવે, તો અમારા માટે એ દલીલ સ્વીકારવી શક્ય નથી કે સુધારાના કાયદા દ્વારા સંસદે ગ્રેટર બોમ્બે કો-ઓપરેટિવ બેંક લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ કોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલા ન્યાયિક ચુકાદાની અસરને રદ કરી દીધી છે.

૩૮. અરજદારોના વિદ્વાન વકીલે એસ. ટી. સાદિક વિરુદ્ધ કેરળ રાજ્ય અને અન્યોના કેસમાં સર્વોચ્ચ કોર્ટના નિર્ણય પર આધાર રાખવાનો પણ પ્રયાસ કર્યો હતો, જેનો અહેવાલ (૨૦૧૫) ૪ એસ. સી. સી. ૪૦૦ માં આપવામાં આવ્યો હતો અને ખાસ કરીને ફક્ત ૧૩ અને ૧૪માં કરવામાં આવેલા અવલોકનોમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે જો વિધાનસભાએ કોર્ટના ચુકાદાને રદ કરવા માટે કોઈ કાયદો બનાવ્યો હોય, તો તેને સત્તાથી બહાર

કહી શકાય અને તેથી, તેની રજૂઆતમાં વર્તમાન કેસમાં સ્થિતિ હોવાથી, આ કોર્ટ તે મુજબ સમર્થન આપી શકે છે.

૩૯. જેમ કે, જો ફરિયાદ ૧૩ અને ૧૪માં અવલોકન કરાયેલા સિદ્ધાંતો જાળવી રાખવામાં આવે તો પણ, એ દલીલ સ્વીકારવી શક્ય નથી કે પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમ તેમજ આર.ડી.ડી.બી. અધિનિયમ હેઠળ ફરિયાદો દ્વારા કરવામાં આવેલ સુધારા અધિનિયમ એ સર્વોચ્ચ કોર્ટ અને/અથવા ગ્રેટર બોમ્બે સહકારી બેંક લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કિસ્સામાં આ કોર્ટના ચુકાદાને રદ કરવાનો અથવા રદ કરવાનો પ્રયાસ છે.તેથી, આ પ્રયાસને સ્વીકારી શકાતો નથી.

૪૦. અરજદારોના વિદ્વાન વકીલે મેસર્સ ટ્રાન્સકોર વિરુદ્ધ ભારત સંઘના કેસમાં સર્વોચ્ચ કોર્ટના નિર્ણય પર આધાર રાખવાનો પણ પ્રયાસ કર્યો હતો અને અન્ય એક, એ. આઈ. આર. ૨૦૦૭ એસ. સી. ૭૧૨ માં અહેવાલ આપ્યો હતો અને વધુ ખાસ કરીને ફરિયાદ ૪૬ પર કરવામાં આવેલા અવલોકનો કે જેમાં દલીલ કરવામાં આવી હતી કે સર્વોચ્ચ કોર્ટે ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં શોધી કાઢ્યું હતું કે તે સંયુક્ત એક ઉપાય છે અને આર.ડી.ડી.બી. અધિનિયમ વિરુદ્ધ પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમ હેઠળ કોઈ વધારાનો અથવા અલગ ઉપાય આપવામાં આવ્યો નથી. તેથી, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે

એકવાર તે સંયુક્ત ઉપાય તરીકે મળી આવે, જો તે આર.ડી.ડી.બી. અધિનિયમ હેઠળ ઉપલબ્ધ ન હોય, તો તે પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમ હેઠળ પણ ઉપલબ્ધ રહેશે નહીં અને તેથી, જો આર.ડી.ડી.બી. અધિનિયમ અને પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમના કાર્યકારી ક્ષેત્ર અલગ હોય, તો પણ ટ્રિબ્યુનલ સાથે અધિકારક્ષેત્રની પુષ્ટિ કરવાના હેતુ માટે બંને સંયુક્ત અને એક સાથે હોવા જોઈએ.અમારા મતે, આ દલીલ ખોટી છે કારણ કે ફકરા ૬૫ પર સર્વોચ્ચ કોર્ટના જ નિર્ણયમાં, સર્વોચ્ચ કોર્ટે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:—

“૬૭.એન. પી. એ. કાયદો (વર્તમાન જૂથમાં પ્રતિભૂતિકરણ કાયદો) ડી. આર. ટી. કાયદો ઉપરાંત છે, તેથી એસ. એફ. સી. કાયદાની યોજના ડી. આર. ટી. કાયદો અને એન. પી. એ. કાયદાની સંકલિત યોજનાથી અલગ છે.

૪૧. તેથી, અમને એવું લાગતું નથી કે આવા પ્રયાસને કોર્ટ દ્વારા સમર્થન આપી શકાય, જેમ કે પ્રચાર કરવાની માંગ કરવામાં આવી હતી.

૪૨. ઉપરોક્ત અવલોકનો અને ચર્ચાને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે શોધી કાઢીએ છીએ કે સુધારાના કાયદાની બંધારણીય માન્યતા સામેનો પડકાર,

સિક્યુરિટાઈઝેશન એક્ટ તેમજ આર.ડી.ડી.બી. એક્ટ બંને હેઠળ નિષ્ફળ થવો જોઈએ.તેથી, તે મુજબ આદેશ આપ્યો.

૪૩. તે એક સ્વીકૃત સ્થિતિ છે કે સુધારાનો કાયદો જાન્યુઆરી ૨૦૧૩થી અમલમાં મૂકવામાં આવ્યો છે, તેથી બેંક દ્વારા સુધારાના કાયદા પહેલાં જામીનગીરી અધિનિયમ હેઠળ ઉધાર લેનાર અથવા લેણદાર સામે લેવામાં આવેલી કોઈપણ કાર્યવાહી સામાવાળા બેંક દ્વારા જાળવી શકાતી નથી, પરંતુ તે જ સમયે, તે સંબંધિત સામાવાળા બેંક પર રહેશે કે તે જામીનગીરી અધિનિયમ હેઠળ અને આર.ડી.ડી.બી. અધિનિયમ હેઠળ નવી કાર્યવાહી શરૂ કરે, જેમ કે કેસ સંબંધિત ઉધાર લેનાર અથવા બાંધધરી આપનાર સામે હોય, અને કાયદા અનુસાર આગળ વધે.આ તબક્કે, અમે એ પણ રેકૉર્ડ કરી શકીએ છીએ કે એસસીએ નંબર ૧૩૩૦/૨૦૧૩, સામાવાળા નંબર ૨ બેંકના વિદ્વાન કાઉન્સેલે પણ તે મુજબ જાહેરાત કરી હતી.જો કે, અન્ય બાબતો જ્યાં સુધારા અધિનિયમ પછી કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવે છે અને આવી ક્રિયાઓને પરિણામી રાહત દ્વારા પડકારવામાં આવે છે, આવી રાહત આપી શકાતી નથી, કારણ કે આ કોર્ટે ચુકાદો આપ્યો છે કે પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમ તેમજ આર.ડી.ડી.બી. અધિનિયમ હેઠળનો સુધારા અધિનિયમ બંધારણની બહાર નથી અને તે કાયદાનો માન્ય ભાગ હોવાનું

જણાયું છે.આ સંજોગોમાં, સંબંધિત અરજીઓમાં કરવામાં આવેલી પ્રાર્થના નિષ્ફળ જશે.

૪૪. એસસીએ નંબર ૮૨૩૧ અને ૮૨૩૪/૨૦૧૪ માં સિક્યુરિટાઈઝેશન એક્ટ હેઠળ તેમજ આર.ડી.ડી.બી. એક્ટ હેઠળ સુધારા અધિનિયમની બંધારણીય માન્યતાને પડકારવા ઉપરાંત અરજદારોએ આરબીઆઈની માર્ગદર્શિકાને પડકારવા માટે પણ વિનંતી કરી છે.અમારા મતે, આરબીઆઈની માર્ગદર્શિકાઓ સામેના પડકારને કાયદાની બંધારણીય માન્યતા સામેના પડકાર સાથે ભેળવી ન શકાય. આથી, સંબંધિત અરજદારોના વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી ડી. પી. બુચે જાહેર કર્યું હતું કે, સુધારા કાયદાને પડકારવા માટે પ્રશ્નનો નિકાલ કરવામાં આવશે, જ્યારે કે આરબીઆઈની માર્ગદર્શિકાને પડકારવા માટે, સંબંધિત અરજદારો માટે અલગ અરજીઓ પસંદ કરવાની છૂટ રહેશે, જ્યાં તે સંબંધમાં પ્રશ્નની કાયદા અનુસાર તપાસ કરવામાં આવશે.

૪૫. આદેશની જાહેરાત પછી, અરજદારોના વિદ્વાન વકીલે વિનંતી કરી હતી કે તમામ અરજદારોને અરજીઓ બાકી છે અને તે થોડા સમય માટે ચાલુ રાખવામાં આવે જેથી સંબંધિત અરજદારો કાયદા અનુસાર આશ્રય લઈ

શકે.હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને, આજથી ત્રણ અઠવાડિયાના સમયગાળા માટે બંને પક્ષો દ્વારા યથાવત્ સ્થિતિ જાળવવામાં આવશે.

૪૬. મોટાભાગની બાબતોમાં અરજદારો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી શાહે એવી આશંકા વ્યક્ત કરી હતી કે સુધારા કાયદો માન્ય હોવાનું જણાયું છે અને બહુરાજ્ય સહકારી બેંકોની પરિણામી કાર્યવાહી કાયદામાં માન્ય હોવાનું જણાયું છે, તેથી અરજદારો પાસે પ્રતિભૂતિકરણ કાયદાની કલમ ૧૭ હેઠળ ઉપાય હોઈ શકે છે અને તે વર્તમાન અરજીઓને રદ કરીને તારણ પર ન આવી શકે.

૪૭. અમને લાગે છે કે ઉપરોક્ત આશંકા ખોટી છે, કારણ કે જો ઉપાય અન્યથા પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમની કલમ ૧૭ હેઠળ ઉપલબ્ધ હોય, તો આવો ઉપાય ઉપલબ્ધ હોઈ શકે છે.બાબતોના વર્તમાન જૂથમાં, આ કોર્ટે સુધારા અધિનિયમની માન્યતા સામેના મર્યાદિત પડકારની તપાસ કરી છે. જ્યાં સુધી પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમની કલમ ૧૩ હેઠળની કાર્યવાહી અથવા પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમ અને આર.ડી.ડી.બી. અધિનિયમ હેઠળનો ઉપાય બહુ-રાજ્ય સહકારી બેંકોને ઉપલબ્ધ છે તે આધાર પર લેવામાં આવેલી અનુગામી કાર્યવાહી ત્યાં સુધી તેના પરની પરિણામી કાર્યવાહી અને ગુણદોષ પરના અન્ય પાસાઓ તારણ કાઢશે નહીં.

૪૮. તે મુજબ તમામ અરજીઓનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.અવલોકનો અને કરવામાં આવેલા નિર્દેશોને આધિન, રૂલ એબ્સોલ્યુટ કરવામાં આવે છે.

(જયંત પટેલ, ન્યાયમૂર્તિ)

(રાજેશ એચ. શુક્લા, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.